

HUGONIS DE S. VICTORE

OPERUM PARS TERTIA. OPUSCULA MYSTICA.

EXPOSITIO

IN REGULAM BEATI AUGUSTINI.

CAPUT PRIMUM.

DE CHARITATE DEI ET PROXIMI, DE UNITATE CORDIUM,
ET COMMUNITATE RERUM.

Hæc præcepta quæ subscripta sunt ideo regula appellantur, quia videlicet in eis nobis recte vivendi norma exprimitur. Regula autem dicitur, eo quod recte regat, vel quod recte doceat. Et quod nos dicimus regulam, Græci canonem appellant. Unde etiam Græco nomine canonici, id est regulares, appellati sunt hi qui in monasteriis constituti juxta regularia præcepta sanctorum Patrum canonicè atque apostolicè vivunt, quibus dicitur.

Hæc sunt quæ ut observetis præcipimus in monasterio constitutis.

Ad hæc nobis divina præcepta leguntur, quatenus lecta intelligantur et impleantur. Metuenda illa sententia, qua dicitur : *Servus qui sit voluntatem domini sui et non facit, plagis vapulabit multis* (Luc. xii). Hinc Paulus ait : *Non enim auditores legis, sed factores justificabuntur* (Rom. ii). Audiamus ergo sacra præcepta pii domini, et memores simus mandatorum ipsius ad faciendum ea. Quia sicut dicit beatus Jacobus : *Si quis in lege perfectæ perspexerit libertatis, et permanserit in ea, non auditor obliviosus factus, sed factor operis, hic beatus in facto suo erit* (Jacob. i). Et Dominus in Evangelio : *Beati qui audiunt verbum Dei et custodiunt illud* (Luc. xi). Igitur quæ præcipiuntur nobis in monasterio constitutis humiliter attendamus.

Primum propter quod in unum estis congregati, ut unanimes habitetis in domo, et sit vobis anima una et cor unum in Deo.

Primo nobis admonitio fit de unitate et concor-

dia ; et tali concordia quæ in Deo fit. Nam concordia ad faciendum peccatum mala est ; concordia vero ad faciendum bonum, et sectandam justitiam, et serviendum Deo bona est. Hoc est propter quod in unum sumus congregati, scilicet ut in servitio divino unum spiritum et unam animam omnes habeamus in domo, et sit nobis anima una et cor unum in Deo. Oportet enim si in unum congregati sumus corporaliter, ut simul habitemus et spiritualiter. Non enim prodest si nos continet una domus, et separat diversa voluntas. Plus enim attendit Deus unitatem animi quam loci. Ecce in una domo sumus plures homines, diversi mores, diversa corda, diversæ animæ. Hæc omnia debet conjungere in unum una intentio et unus amor in Deum. Debemus ergo in hoc esse unius animi et unius voluntatis, ut serviamus Deo et diligamus Deum ex toto corde et ex tota anima, et proximum sicut nos. Necessaria itaque est nobis virtus concordie, quæ sic haberi potest si frater dum venit ad monasterium incipit se spoliare propria voluntate, atque illum imitari, qui ait : *Non veni facere voluntatem meam* (Joan. vi). Et iterum : *Pater, non sicut ego volo, sed sicut tu* (Matth. xxvi). Hoc est enim quod maxime adducit concordiam, si quisque non suam, sed alterius voluntatem facere studeat in bono. Et hoc est magnæ humilitatis judicium. Inde generatur obedientia, crescit charitas, et pax atque justitia, et Ecclesie virtutes ; quod si volo facere voluntatem meam, et iste suam, fiunt divisiones, oriuntur lites, iræquoque et rixæ, quæ sunt opera carnis. Et sicut ait Apostolus : *Qui talia agunt regnum Dei non consequentur* (Galat. v). Sunt quidam in congregatione

obstinati in suo sensu, sapientes in oculis suis; A nam, quod in animo conceperint, hoc quasi ex ratione defendunt; nec se aliis, sed alios sibi applicari contendunt. Et si viderint sibi non obtemperari, statim commoventur, et perturbantur. Tales solent esse rebelles mandatis seniorum; plurimumque in eis regnat passio inobedientiæ et impatientiæ. Isti non sunt idonei ad concordiam. Nam, juxta Apostoli vocem, *evanuerunt in cogitationibus suis, et obscuratum est insipiens cor eorum, dicentes enim se esse sapientes, stulti facti sunt* (Rom. 1). Magna quippe obscuritas cordis est superbia, et valde stulta sapientia est, aliis se velle præferre. Quo contra idem Apostolus ait: *Si quis videtur inter vos sapiens esse, stultus fiat, ut sit sapiens* (I Cor. 111). Stultus enim sapiens B est, et secundum Deum magna sapientia est omnibus se judicare inferiorem. Inde scriptum est: *Quanto major es, tanto te humilia in omnibus* (Eccli. 111). Hinc Dominus discipulos suos inter quos contentio erat, quis eorum videretur esse major, statim ad humilitatis concordiam revocat dicens: *Qui major est vestrum, erit ipse vester servus. Et ipse Filius hominis non venit ministrari, sed ministrare, et animam suam dare redemptionem pro multis* (Matth. 22). Ergo unanimes habitemus in domo. *Bonum est enim et jucundum Deo habitare fratres in unum* (Psal. 133). Nec tam placeat ei nostra jejunia, nostræ orationes, quam concordia. Ideo dicit in Evangelio: *Vade prius reconciliari fratri tuo, et tunc veniens offeres munus tuum* (Matth. 5). Ex quibus verbis patet quia C qui concordiam non habet, omnipotenti Deo sacrificium offerre non valet. Pensare ergo debemus quanta sit apud Deum concordie virtus, sine qua non placent ipsa sacrificia quibus delentur peccata. Et sciendum est quia cum ad conversionem venimus, contra diabolum certamen assuminus Nihil est autem, quod ipse tantum timeat, quantum charitatis unitatem. Nam si distribuimus totum, quod habemus, propter Deum, hoc diabolus non timet, quia ipse nihil possidet. Si jejunamus, hoc ipse non metuit, quia cibum non sumit. Si vigilemus, inde non terretur, quia somno non utitur. Sed si charitate conjungimur, inde vehementer expavescit quia hoc tenemus in terra, quod ipse in cælo contempsit servare. Hinc est quod sancta Ecclesia terribilis esse ut castrorum acies ordinata describitur, quia sicut hostes timent quando aciem castrorum bene ordinatam et conjunctam ad bellum vident, ita nimirum diabolus expavescit, quando spirituales viros virtutum armis accinctos in unitate concordie vivere conspicit; victusque vehementer dolet, cum eos per discordiam dividere, et penetrare non valet. Hinc de Domino scriptum est: *Factus est in pace locus ejus* (Psal. 134). Ibi confregit potentias, arcum, scutum, gladium, et bellum. Ex quibus verbis patet quod omnia diabolica arma frangit concordia.

Et sit vobis anima una et cor unum in Deo.

Hæ sunt primitiæ spiritus, quas ex primordio nostræ conversionis offerre omnipotenti Deo debemus, sicut ipsa Sapientia præcepit, dicens *Fili, da mihi cor tuum* (Prov. 23). Prius enim corde et voluntate trahimur ad Deum. Ergo si corpore separamur a sæculo, corde et anima jungamur Deo, ut possimus veraciter dicere: *Mihi autem adherere Deo bonum est. Num qui adhæret Deo, unus spiritus est cum eo* (Psal. 139; I Cor. 6). Adhæreamus ergo ei, ut simus fortes per ipsum, ut simus unum in ipso, et beati cum ipso dicamus ei: *Adhæsit anima mea post te* (Psal. 141). Charitas separat nos a mundo, et ipsa nos conjungit Deo. Sic erit nobis anima una, et unum cor in Deo, si ex toto corde, et ex tota anima diligamus Deum. *Deus enim charitas est, et qui manet in charitate in Deo manet, et Deus in eo* (I Joan. 4). Et quia charitas non quærit quæ sua sunt, recte subjungitur:

Et non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia.

Non enim debemus aliquid habere proprium, aut quidquam dicere meum, sed nostrum, ut dicatur nostra cappa, nostra tunica, nostra domus, et in cæteris similiter. Omnia enim in communi debemus habere, et omnia communi nomine appellare.

Sed in hoc pensandum est quanta differentia sit inter carnales fratres et spirituales. Nam illi, quod commune est eis, dividunt: isti quo! divisum erat in communi ponunt. Ibi quisque, quod suum est, quærit: isti non quæ sua sunt, quærent, sed quæ Jesu Christi. Plus ergo valet ista propinquitas quam illa; quia illa deficit, ista crescit. Illa habet divisionem, ista unitatem. Illa transit cum sæculo, ista permanet cum futuro. Ad hoc enim simul modo in ista domo vivimus, ut postmodum in cælesti regno maneamus. *Filii Dei sumus, ait Apostolus, sed nondum apparuit quid erimus. Sciemus autem cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum sicuti est* (I Joan. 3); et Paulus. *Non habemus hic manentem civitatem, sed futuram requirimus* (Hebr. 13). Ergo non debemus habere propria, sed sint nobis omnia communia. D Partes sibi faciunt homines in hoc sæculo: alius argentum et aurum; alii domos et familias; alius nomen grande, potentiam et gloriam; iste hoc: alius aliud, diversi diverso modo. Pars vero piorum est ipse Deus. Et nos si volumus habere talem partem, talem hæreditatem ut est Dominus, tales nos oportet exhibere, ut digni simus eum possidere et possideri ab ipso. Ergo si volumus in hæreditatem possidere Deum, nihil debemus habere extra Deum. Nam nimis est avarus cui non sufficit Deus. Quia si quidpiam aliquid quærimus verbi gratia aurum, argentum, possessiones, cum istis partibus pars fieri Dominus dedignatur. Verba sunt Hier.: *Ego, inquit, non accipio hæreditatem inter cæteras tribus; sed quasi sacerdos et levita vivo*

decimis; et altari serviens, altaris oblatione sustentor: habens victum et vestitum, his contentus ero. — Beati enim pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cœlorum (Matth. v). Et quia quoad hic vivimus, corporali necessitate indigemus, recte subjungitur.

Et distribuatur unicuique vestrum a præposito vestro victus et vestimentum.

Sic enim Dominus voluit ordinari Ecclesias suas, ut alii vacarent spiritualibus, alii eis temporalia ministrarent. Et ideo alios voluit esse præpositos, alios subditos. Præpositorum officium est subditis corporalia ministrare. Subditorum ministerium est spiritualibus studiis insistere: lectioni, orationi, contemplationi vacare, in psalmis hymnis et canticis spiritualibus cœlesti Domino deservire. Tanto ergo opus est ut circa se sollicitus vivat, quanto eos aliena cura non implicat. Constitutum est a Domino, ut qui altari serviunt, de altari vivant: *Dignus est operarius, sicut ipse ait, mercede sua (Luc. x).* Et ideo si vivimus de annona Christi, et justum est ut laboremus in servitio Christi: et tunc digne mercedem accipimus, si prius boni operarii fuerimus. Dicit enim apostolus Paulus: *Qui non vult operari, non manducet (II Thess. v).* Quia si non laboramus et manducamus, tanto majoris criminis efficiamur rei, quanto Dei beneficia suscipimus indigni. Oportet ergo ut serviamus ei a quo pascimur, si sine periculo animæ volumus sumere hoc quod distribuitur, et tanto plus debemus esse solliciti in bono opere, quanto ea percipimus sine magno labore. Nam quid mirum, si hi, qui temporalibus occupantur, minus studiose et religiose vivunt, si frequenter in cogitationibus et sermonibus atque actionibus suis offendunt? Usus enim sæculi homines ad peccatum etiam quandoque invitum trahit. Hi vero quibus et cura mundi, et occasio peccandi deest, quanto minus religiose vivunt, tanto magis supernum iudicem offendunt: nec sine gravi periculo animæ etiam in nimis negligentibus offendunt. Pensemus ergo ad quid nobis victus, et tegumentum tribuitur: ut sit totum desiderium nostrum, *primum quærere regnum Dei et justitiam ejus, propter quod hæc omnia adjiciuntur nobis (Matth. vi).* Qualiter autem distribuendum sit, ostenditur cum subinfertur.

Non æqualiter omnibus distribuatur, quia non æqualiter valetis omnes, sed potius unicuique prout cuique opus fuerit.

Et hoc auctoritate apostolica roborat, dicens:

Sic enim legitis in Actibus apostolorum, quia erant illis omnia communia, et distribuebatur unicuique sicut unicuique opus erat (Act. iv).

Hoc non est ita intelligendum, ut unicuique quod opus erat, sic abundanter distribueretur quod non haberent indigentiam. Cum enim scriptum sit, quod *inter eos nullus egens erat (Act. iv)*, scriptum etiam legimus esse de ipsis apostolis, quod *serviebant Deo in fame et siti, in frigore et nuditate (II Cor. xi).* Ex quibus verbis colligen-

A dum est quod multi corpore indigent, non animo. Sed qui semetipsos abnegant propter Christum, animi virtute ipsam superant naturam. Dei namque dilectio quæ fortis est ut mors, non solum illicita desideria, verum etiam ipsos corporales et naturales exstinguit affectus. In primitiva quippe Ecclesia tanta erat gratiæ spiritualis abundantia, ut non solum modico contenti essent, sed hoc ipsum quod nihil habebant, pro summis deliciis deputarent. Unde Apostolus ait *Nihil habentes et omnia possidentes (II Cor. vi).* Hinc etiam quidam vir sanctus ait: *Sufficiebat nobis paupertas nostra, ut divitiæ commutarentur (Tob. v).* Item ait Apostolus: *Magnus, inquit, quæstus est pietas cum sufficientia; habentes, inquit, victum et vestitum his contenti simus (I Tim. vi).* In hujusmodi ergo non debemus attendere voluntatem carnis, sed valetudinem naturæ. Plus enim appetit carnalis voluntas quam necessitas. Quamobrem in eo quod dicitur, quod unicuique quod opus est tribuatur, iste modus servandus est quatenus sic nutriatur caro ut serviat, et iterum sic reprimatur ut non superbiat; sic servetur necessitas naturæ, ut abscindatur superfluitas concupiscentiæ.

Qui autem aliquid habebant in sæculo quando ingressi fuerint monasterium, libenter velint illud esse commune.

Hoc fecerunt primitivæ Ecclesiæ fratres. Dignum enim eis videbatur, ut qui communem habebant gratiam communem haberent et substantiam; et quibus unus erat spiritus, unus esset et sumptus. Bene autem additum est hoc verbum *libenter*, quia *hilarem datorem diligit Deus (II Cor. ix).* Libenter debemus terrena dare, ut possimus cœlestia comparare. Regnum enim cœlorum tantam valet, quantum habes. Nihil vilius cum emitur, nihil charius cum possidetur. Duo sunt quæ relinqui oportet propter Deum, facultatem scilicet possidendi, et voluntatem habendi: Hinc est quod Dominus ait in Evangelio: *Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus (Luc. xiv).* Et iterum: *Qui vult venire post me, abneget semetipsum (Luc. ix).* Illud pertinet ad substantiam, hoc ad voluntatem. Non enim sufficit exteriori relinquere substantiam, nisi interiorem abscindamus concupiscentiam. Unde et subditur:

Qui autem non habebant, non ea quærant in monasterio, quæ nec foris habere potuerunt.

Etiam illi qui nihil habebant foris, habent intus quod relinquere possunt propter Deum scilicet voluntatem habendi. Unde scriptum est: *Non concupisces (Exod. xx).* Plus enim attendit affectum Deus quam censum. Hinc per Sapientem dicitur: *Fili, da mihi cor tuum (Prov. xxiii).* Quod fieri non potest nisi prius carnalis appetitus reseccetur. Primum ergo jubemur habita deserere; deinde terrena non quærere, ut postea liberius ad cœlestia possimus anhelare. Et ne videretur pauperibus sæculi qui convertuntur, necessaria non debere

ministrari, quia nihil in monasterio quærere præcipiuntur subjectum est :

Sed tamen eorum infirmitati quod opus est tribuatur, etiam si paupertas eorum, quando foris erant, nec ipsa necessaria poterat invenire.

Sive enim divites sint, sive pauperes, sive nobiles, sive ignobiles : quicumque accedunt ad servitium Christi ; justum est ut vivant de annona Christi. *Dignus est enim operarius mercede sua (I Tim. v).*

Tamen non ideo putent se esse felices, quia invenerunt victum et tegumentum, quale foris invenire non potuerunt.

Multi enim ad conversionem veniunt non tam propter animæ salutem, quam propter corporis necessitatem ; qui non Deum colunt, sed ventrem suum, de quibus ait Apostolus. *Quorum Deus venter est (Philipp. iii).* Talibus Dominus dicit in Evangelio : *Amen dico vobis, quæritis me non quia vidistis signa, sed, quia manducastis ex panibus meis (Joan. vi).* Horum talium tota est intentio atque felicitas ut bene pascantur, bene vestiantur, et bene sit eis temporaliter. Et quia terrena appetunt cœlestibus privantur. *Receperunt enim, sicut Dominus ait, mercedem suam (Matth. iv).* Unde summopere cavendum est, ne temporalibus adhæreamus bonis. Ideo Psalmista nos admonet, dicens : *Divitiæ si affluant, nolite cor apponere (Psal. lxi).* Terrena quidem nobis in usu esse debent, cœlestia autem in desiderio. Est enim quædam admirabilis et magna multitudo dulcedinis Dei quam habet in se, de qua dictum est : *Quia oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit Deus diligentibus se (I Cor. ii).* Unde scriptum est : *Satiabor cum apparuerit gloria tua (Psal. xvi).* Illa ergo satietas debet esse nostra felicitas.

CAPUT II.

DE HUMILITATE.

Nec erigant cervicem, quia sociantur eis ad quos foris accedere non audebant ; sed sursum cor habeant et terrena vana non quærant, ne incipiant monasteria divitibus esse utilia non pauperibus, si divites illic humiliantur et pauperes inflantur.

Cervicem erigere signum superbiæ est. Si superbis angelis non fuit utile cœlum, constat, quia superbis hominibus non erit utile monasterium. Et si sanctus sit locus, si sanctus sit habitus, si sancta opera videantur, totum ex vitio superbiæ inutile habebitur. Superbia enim casum habet. Ideo sanctus David orat ad Dominum ut *non veniat ei pes superbiæ, quia ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem : expulsi sunt nec potuerunt stare (Psal. xxxv).* Quo contra utilia sunt humilibus monasteria. Ipsi enim sunt docibiles Dei, sicut scriptum est : *Docebit mites vias suas (Psal. xxiv).* Itemque : *Qui emittit fontes in convallibus (Psal. ciii) ; id est gratiam suam præstat humilibus.* Ipsi quidem bona quæ faciunt non amittunt, quia custodem virtutum humilitatem non deserunt. Et quia justa evangelicum præcep-

tum recumbunt in novissimo loco, et secundum prophetam eligunt abjecti esse in domo Domini ; ideo ab ipso merentur exaudiri sicut scriptum est : *Omnis qui se exaltat humiliabitur ; et qui se humiliat exaltabitur (Luc. xviii).* Et iterum : *Superbis Deus resistit ; humilibus autem dat gratiam (I Petr. v).*

Rursus etiam illi, qui aliquid videbantur esse in sæculo, non habeant fastidio fratres suos, qui ad illam sanctam societatem ex paupertate venerunt. Magis autem studeant non de parentum divitum dignitate ; sed de pauperum fratrum societate gloriari.

Summopere cavere debent fratres, qui ad sanctam societatem et communem vitam venerunt, ut non habeat alter alterum fastidio, quamvis eo ditior sit, sive nobilior, sive sapientior. Quoniam sicut dicit Apostolus : *Infirma mundi elegit Deus et ignobilia et contemptibilia, ut non gloriatur omnis caro in conspectu ejus (I Cor. i),* scilicet neque potens in potentia sua ; neque sapiens in sapientia sua, neque dives in divitiis suis. *Non enim est personarum acceptio apud Deum (Colos. iii).* Nam idem Dominus dives in omnes qui invocant eum. Bene autem non de dignitate divitum parentum, sed de societate pauperum fratrum præcipimur gloriari, quoniam ipse qui dives est in gloria sua pauper factus est pro nobis. Non divitibus sed pauperibus dignatus est sociari ; ut et nos pauperes simus propter ipsum, quoniam pauperibus promissum est regnum cœlorum. Gloriari quidem de divitiis pertinet ad vanitatem mundi ; de paupertate vero gloriari pertinet ad beatitudinem.

Nec extollantur si communi vitæ aliquid de suis facultatibus contulerint ; nec de suis divitiis magis superbiant, quia eas monasterio partiuntur, quam si in sæculo fruentur.

Ex præcedenti sententia et iis quæ sequuntur, nobis duo genera superbiæ designantur. Unum carnale, aliud spirituale. Nam pauperes fastidire et de nobilitate gloriari ad superbiam pertinet quæ inter homines sæculares frequenter solet evenire. Deo peribus misericordiæ se extollere superbia spiritualis, quæ solet etiam spirituales corrumpere. Magis autem timenda est superbia spiritualis quam carnalis, quia se extollere de bono opere aut de virtute, ab alto cadere est. Et quanto altior est ascensus, tanto periculosior est casus. Dominus dicit in Evangelio : *Cum facis eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit eleemosyna in abscondito : et ille qui videt in abscondito reddet tibi (Matth. vi).* Per dexteram recta operatio ; per sinistram favor mundi atque elatio designatur ; ex his verbis admonemur ut recta quæ agimus abscondere ab elatione studeamus, alioquin mercedem non habebimus apud Patrem nostrum. Deinde ostendit quantum sit vitium superbiæ ; cum subjungit.

Alia quippe quæcumque iniquitas in malis operibus exercetur, ut fiant ; superbia vero etiam bonis operibus insidiatur, ut pereant.

hoc apparet quia cæteris vitiis major est superbia. Per vitia enim et virtutes exterminat humanam mentem : superbia Deo et hominibus odiosa, de qua scriptum est : *Initium omnis peccati superbia (Eccli. x)*. Prima est in peccando ; remanet in conflictu. Nam cum servus Dei vitia superavit ; et jam ad virtutum altitudinem pervenerit ; adhuc habet pugnam contra superbia quam nisi expugnaverit, in cæteris frustravit. Cum ergo foris bona agimus, intus correctione custodiamus ; quia nulla Deo placet superbia operatio. Unde Scriptura nos admonens : *Omni custodia custodi cor tuum, quia de vita ab ipso procedit (Prov. iv)*.

Quid prodest dispergendo dare pauperibus et pauperem fieri, cum anima misera superbior efficitur divitias contemnendo, quam fuerat possidendo ?

prodest nobis nostra relinquere, nisi relinquamus et nos. Non enim, dicit Dominus : *Beati pauperes rebus, sed spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum (Matth. v)*. De contemptu rerum mundanarum debet esse humilior non superbior, et melius esset ut eas in sæculo retineret quam sic relinqueret, ut inde in monasterio superbiret. Sicut illa anima est beata quæ sua propter Dominum pauperibus dividit ut humilietur, ita est illa anima quæ inde extollitur. Infelix profecto est qui ad virtutum tendit ad vitia, et unde præhabere debuit, inde tormentum incurrit. Quippe superbus tanto in imo est, quanto magis se erigit, tantoque profundius labitur, et magis excelsius elevatur. Resecatis quibusdam ad unanimitatem redit, quam primo commisit, dicens.

Unanimiter ergo unanimiter et concorditer vivite, et concordate in vobis Deum invicem, cujus templum facti estis.

Unanimiter vivimus si unum in Deo animum habeamus, quemadmodum primitiva Ecclesia, cui unus et anima una. Quod ait *unanimiter concordate ad voluntatem*. Quod vero subdit *concordate* pertinet ad bonos mores. Hic est rectus ordo concordate, primum ut sit voluntas una, deinde concordate. Frater qui vult concorditer vivere, prius pravos mores deponere, ne sit perversus, natus, indisciplinatus, ne anxietate sua contemnat, deinde ita debet librare actus suos et vitam suam, ut concordare possit secundum Deum cum quibus vivit. Sunt ergo nonnulli postquam sæculum relinquunt, proprias vias sequi volunt. Et rursus sunt plerique qui suis actibus appetunt sæcularibus apparere. Scriptum est : *Omnes ergo unanimiter et concordate vivite. Deum autem in vobis invicem honorate, si nos invicem propter ipsum diligamus, si præcepta ejus sollicitè custodimus et in vobis sanctum templum ejus per inhabitatio- nis spiritus ejus in nobis. Nostrum est Deum honorare, Dei est nos inhabitare et illustrare per nos.*

A Nec extollantur si communi vitæ aliquid de suis facultatibus contulerint, etc., usque fruerentur.

Melius est res suas in sæculo tenere, quam eas ita in monasterio distribuere, ut velint se inde extollere. Nam si extolluntur, dejiciuntur. Quisquis enim in eo quod bene agit intumescit, eo ipso tramite quo proficit cadit. Bona quippe actio cum elatione non elevat, sed gravat. Beata est ergo illa anima quæ potest dicere cum Propheta : *Domine, non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, neque ambulavi in magnis, neque in mirabilibus super me (Psal. cxxx)*. Felix plane est qui non habet occultam superbiam in corde, nec apertam corpore, nec in vultu, nec in habitu, neque in sermone, neque in opere, neque in cæteris motibus suis. Et si non ambulat in magnis, id est si se non reputat inter magnos, quod nobilis fuerit aut potens, aut quod divitias suas communi vitæ contulerit, aut quod in aliquo officio sit utilis. Et si non ambulat in mirabilibus super se, ut de religione et sanctitate desuper a Deo sibi collata non velit apparere tanquam admirabilis atque laudabilis. Raro tamen invenitur aliquis, qui ex his aliquam commotionem non habeat. Ut autem ista omnia superbiam genera possit servus Dei superare, semper de se debet humiliter sentire et non exaltare animam suam, sed in humilitate reprimere, juxta quod scriptum est : *Quanto major es, tanto humiliata te in omnibus (Eccli. iii)*. Valde enim timenda sunt verba quæ sequuntur : *Alia enim quæcumque iniquitas, etc.* Avaritia enim non exercetur nisi in malis operibus. Luxuria non exercetur nisi malis operibus, similiter et cætera vitia. Sola superbia etiam bonis operibus insidiatur ut pereant. Ideo Pharisæus perdidit bona sua, quia se egisse jactanter protulit. Augustinus : Sunt quidam qui de contemptu vanæ gloriæ vanius gloriantur. Similiter sunt plerique qui de contemptu divitiarum vanius extolluntur, de quibus subjungitur :

Et quid prodest dispergendo dare pauperibus et pauperem fieri, cum anima misera superbior efficitur divitias contemnendo quam fuerat possidendo ?

Ac si aperte dicere. Quid prodest paupertas cum superbia ? Melior est dives humilis quam superbus pauper. Melior est peccator humilis quam justus elatus. Debet ergo in omnibus esse servus et ei providus et circumspectus, primum ne mala agat, deinde ne bona negligat, postmodum ne in nobis quæ facit intumescat ; quia tunc sunt veraciter bona quæ agimus, si ea semper in humilitate custodimus. Et tunc veraciter sumus pauperes Christi, si humiles sumus pro amore Christi. Et : *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum (Matth. v)*. Unde aperte subjungitur :

Omnes ergo unanimiter et concorditer vivite, et honorate in vobis Deum invicem, cujus templum facti estis.

Paupertas quippe, et humilitas generant charitatem. Charitas vero unitatem nutrit ; unitas vero

et concordia efficiunt nos templum Dei. Et tunc veraciter Deum honoramus, quando unanimiter et concorditer vivimus. Tunc enim ostendimus quia sumus discipuli Christi si tenemus unitatem charitatis Christi. Hinc est quod Dominus ait: *In hoc cognoscent omnes quia mei estis discipuli, si dilectionem habueritis ad invicem* (Joan. XIII).

CAPUT III.

DE ORATIONE ET JEJUNIO.

Orationibus instate horis et temporibus constitutis.

Ante tempus orare est providentia. In tempore constituto orare est obedientia. Tempus orandi præterire est negligentia. Tanto crebrior debet esse oratio, quanto utilior. Instanter et ardentem orare debemus. Magna enim sunt bona quæ promittit nobis Deus. Nam *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparavit Deus diligentibus se* (I Cor. II). Non vult bona sua quærendi et inveniendi facilitate vilescere. Pretiosa et desiderabilis merces avidum negotiatorem inquirat. Ideo nos Dominus hortatur in Evangelio dicens: *Petite et dabitur vobis, quærite et invenietis, pulsate et aperietur vobis* (Matth. VII). Non enim otiosis, tepidis et negligentibus promittitur regnum Dei, sed sicut dicit Scriptura: *Regnum cælorum vim patitur, et violenti rapiunt illud* (Matth. XI). Amat Deus instantiam et importunitatem in precæ. Si magna sunt bona, non debent esse desideria parva. Cum magnitudine præmiorum concordare debet magnitudo desideriorum. Quod si ad primas lacrymas non exaudit Dominus; nec sic quidem a quærendo et pulsando desistendum est; sed tanta potius perseverandum instantia tantoque obstinato clamore frequentandus est Salvator, donec impleat orantis desiderium. Quod si quisquam nostrum conscientiam suam vel cogitationem suam aut actionem vitiorum sorde sentit inquinatam; misericordiam Redemptoris continuis debet flagitare laments, sanctorumque intercessionem et auxilia postulare, quod si ad exemplum Chananeæ mulieris in orando persistamus, fixique maneamus, aderit gratia Redemptoris nostri quæ cuncta in nobis errata corrigat, immunda sanctificet, turbulenta serenet. Fidelis enim et justus est ut remittat nobis peccata nostra, ut emundet nos ab omni iniquitate, si ad illum sedula mentis voce clamemus. Et ut secreta et quiete possint orare fratres, ideo subjungitur:

In oratorio nemo aliquid agat nisi ad quod factum est, unde et nomen accepit, ut si etiam forte aliqui præter horas constitutas (si eis vacat) orare voluerint, non eis sint impedimento, qui ibi aliquid agendum putaverint.

Ideo Dominus noster vendentes et ementes ejecit de templo dicens: *Domus mea domus orationis vocabitur* (Matth. XXI); ut doceat in Dominica domo nihil aliud esse agendum quam orandum. Ad hoc enim omnis ecclesia constituitur ut in ea oratur. Ipsa enim est domus Dei et porta cæli. Ibi peccatores reconciliantur, et justus sanctificantur; ibi explentur divina mysteria et tractantur cælestia

sacramenta. Unde Salomon ait: *Domine, si conversus fuerit populus tuus et oraverit ad sanctuarium tuum, tu exaudies eos et dimittes peccata eorum* (III Reg. VIII). Et ideo summopere cavendum est ne aliquid in sanctuario fiat quod aut oculos divine majestatis offendat aut ibi orare volentes impediatur. Qualiter autem orare debemus ostenditur cum subinfertur.

Psalmis et hymnis cum oratis Deum: hoc versetur in corde quod profertur in voce.

Psallentium in ecclesia mens concordare debet cum voce, ut impleatur illud Apostoli: *Psallam spiritu; psallam et mente* (I Cor. XIV). Orandi perseverantia ita solum meretur esse fructifera; si quod ore precamur, hoc mente meditemur. Sæpe namque oramus et alibi corde intendimus, nec ipsum quod dicimus recolimus. Sed illam Deus non exaudit orationem, cui qui orat non intendit; quod instinctu diaboli sæpe fieri solet. Sciens autem utilitatem orandi, et nobis invidens gratiam impetrandi, immittit orantibus cogitationum tumultus, ut mentem ab oratione dividat et fructum orationis tollat. Contra ejus malitiam debemus habere mentis constantiam, ut quanto plus cogitationum turba nos impugnat, tanto robustius mens nostra in sui status rectitudine fixa permaneat. Multum enim juvat ad orationis puritatem si in omni loco et tempore nos ab actibus illicitis temperemus; si semper ab otiosis sermonibus auditum pariter castigemus et linguam; si in lege Dei ambulare et testimonia ejus assuescamus toto corde scrutari. Quæcumque sæpius agere loqui, audire, solemus; eadem necesse est ad animum quasi solitam propriamque recurrant sedem.

Et nolite cantare nisi quod legitis esse cantandum. Quod autem ita scriptum est ut non cantetur, non cantetur.

Non enim decet ut cantus ecclesiasticus fieri debeat secundum arbitrium diversorum, sed firmiter servandum est secundum scripta et instituta majorum. Similiter cæteræ consuetudines monasterii cum auctoritate et discretione ordinandæ sunt. Si quid autem mutari oportet aut constitui, non debet hoc cito fieri aut leviter; nec arbitrio tantum duorum vel trium, sed convocatis fratribus sicut sanior pars canonicæ congregationis decreverit ordinandum est. Et sciendum quod auctoritas ecclesiastica in omnibus magis imitanda est quam ratio, quoniam auctoritas semper obedientiæ et humilitatis est; ratio vero nonnunquam præsumptionis. Hoc autem servandum est in ordine ut semper maturitas ac gravitas teneatur. *Nunquid levitate usus sum*, ait Apostolus, *ut apud me sit est et non?* (II Cor. I.) Honestum quippe est et religiosum non facile quidquam aut leviter variare.

Carnem vestram domate jejuniis et abstinentia escæ et potus, quantum valetudo permittit.

Caro quidem concupiscit adversus spiritum, et spiritus adversus carnem; sed, ne caro possit prevalere, spirituales viri per virtutem spiritus eandem concupiscentiam debent reprimere; quia,

quando caro domatur, spiritus roboratur. Sed cum ad jungitur quantum valetudo permittit, virtus discretionis commendatur. Pereunt enim ipsa bona nisi cum discretionem fiant. Tantum ergo debet quisque carnem suam domare per abstinentiam, quantum valetudo permittit naturæ. Qui carnem suam supra modum affligit, civem suum occidit. Si plus quam oportet alimentis reficit, hostem nutrit. Sic ergo nutrienda est ut serviat; sic domanda ut non superbiat. In omni abstinentia hoc semper attendendum est ut vitia extinguantur, non caro.

Quando autem aliquis non potest jejunare: non tamen extra horam prandii aliquid alimentorum sumat, nisi cum ægrotat.

Primum vitium ex septem principalibus vitiis est gula. Tentatio hujus vitii aliquando fit de parvis rebus et vilibus. Nam primus homo tentatus est non de porco, sed de pomo: Esau non de gallina, sed de lenticula. Ipse Salvator noster non de carne, sed de pane. Sunt autem hujus vitii tria genera. Unum genus est quando cibo vel potu quis immoderate utitur. Alterum genus est quando nimis delicatum cibum vel potum quis desiderat. Tertium genus est quando extra horam cibum vel potum vult quis sumere. Extra horam credimus esse usque ad tertiam. Nam usque ad istam horam non decet fratrem comedere aut bibere nisi ægrotet. Ægrotandi omni hora licet. Infirmis enim non est lex posita. Non jejunantibus nec tamen infirmantibus rectam reficiendi intelligimus ab hora tertia usque ad sextam; jejunantibus vero ab hora nona usque ad vesperam. Cum Apostolus præcipiat ut omnia honeste et secundum ordinem fiant (I Cor. XIV). Nec tantum cibo et potu temporate uti oportet; sed etiam horas constitutas observare, ne cui de vita nostra præbeamus offendiculum. Valde indecens est si nos reprehensibiliter vivimus, qui formam recte vivendi aliis demonstrare debemus.

CAPUT IV.

DE REFECTIONE UTRIVSQUE HOMINIS.

Cum acceditis ad mensam, donec inde surgatis, quod vobis secundum consuetudinem legitur, sine tumultu et contentione audite, ne solæ vobis fauces sumant cibum, sed et aures essuriant Dei verbum.

Illi esuriunt Dei verbum qui desiderant audire. Multi sacram lectionem audiunt, qui tamen ab ipsa lectione vacui recedunt; nullam ibi affectum habent, nullum saporem sentiunt: quidquid audiunt facile amittunt. Judicium est illis audire quod audiunt. Quo contra scriptum est: *Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam, quoniam ipsi saturabuntur* (Matth. v). Ideo saturabuntur quia prius esurierunt. Esuriendo enim homo dignus efficitur ut postmodum satiatur. Primum ergo præparare debemus cor nostrum ad esuriendum et desiderandum verbum Dei; aderit divina gratia quæ nos intus perfundat et dulcedine atque sapore spirituale reficiat, et delectet nos cantare, quam dulcia fau-

A cibis meis eloquia tua, Domine, super mel ori meo, et *Bonum mihi lex oris tui super millia auri et argenti* (Psal. cxviii). Non solum debemus esse participes mensæ corporalis sed spiritualis, nec tantum sumere cibum corporis sed animæ. Et quanto melior est anima quam corpus, tanto amplius nos delectare debent alimenta animæ quam corporis. Quoties nobis divina Scriptura legitur aut exponitur, cogitare debemus quia esca spiritualis est, quæ a Deo nobis mittitur ad reficienda corda nostra ne deficiamus in via, et ad roborandos nos contra tentationes diaboli et pericula hujus sæculi. Talem cibum nos oportet incessanter esurire atque in mente jugiter retinere, ut possimus dicere cum Propheta: *In corde meo abscondi eloquia tua ut non peccem tibi* (ibid.). Qui in corde suo sacrum eloquium abscondit, vitalis ei cibus animæ est, qui a morte, id est a peccato defendit, et insuper ad vitam æternam perducit. Jam quid de infirmis subjungat audiamus.

Qui infirmi sunt ex pristina consuetudine si aliter tractantur in victu, non debet aliis molestum esse, nec injustum videri eis, quos aliqua consuetudo fecit esse fortiores.

Ac si aperte dicat, fortiores non debent contristari si infirmos vident misericordius tractari; imo, quia fortiores sunt, in se debent abstinentiæ servare rigorem, et aliorum imbecillitatem æquanimiter portare per compassionem.

Nec illos ditiores putent, quia sumunt quod non sumunt ipsi, sed sibi potius gratulentur, quia valent quod non valent illi.

Melius est enim abstinere quam plus sumere. Nam illud est virtutis, hoc infirmitatis. Gratulari quisque sibi debet qui dono gratiæ divinæ tam sanus est et validus, ut possit sibi sufficere communis aliorum cibus et potus, qui nihil delicatum quærit, nil superfluum. Quanto enim quisque minus appetit, quanto arctius vivit, tanto beatior existit. Arcta enim et augusta est via quæ ducit ad vitam. Gaudeat igitur qui potest parce vivere propter Christum. Parca enim vita occidit vitia, libidinem exstinguit, virtutes nutrit, animum roborat, mentem ad cœlestia sublevat.

Et si eis qui venerunt ex moribus delicatioribus ad monasterium aliquid alimentorum, vestimentorum, operimentorum datur, quod aliis fortioribus et ideo felicioribus non datur; cogitare debent quibus non datur, quantum de sua sæculari vita illi ad istam vitam descenderint, quamvis usque ad aliorum qui sunt corpore firmiores frugalitatem pervenire non potuerint.

Quare hæc debent cogitare? scilicet ut ex ratione cognoscant, quia justum est, ut hi qui plus descenderunt plus accipiant. Et cum hoc justum esse cognoverint, non velint omnes accipere quod paucos viderint accipere. Tolerandi enim sunt qui minus possunt. Et hoc est quod subjungit.

Nec debent omnes velle quod paucos vident

amplius, non quia honorantur, sed quia tolerantur, accipere; ne contingat dedestanda perversitas, ut in monasteriis, ubi quantum possunt fiunt divites laboriosi, fiant pauperes delicati.

Valde quippe detestabile est, ut ibi fiat pauper delicatus, ubi fieri appetit dives laboriosus, id est abstinens. Quod tamen sæpe videmus fieri in pluribus vel contingere. Multi enim quanto nobiliores et delicatiores fuerint in sæculo, tanto postmodum abjectius et districtius vivunt in monasterio. Et plerique quanto abjectiores et pauperiores fuerunt, tanto plus deinde in monasterio extollentiam et deliciales quæerunt. Sed, sicut diximus, valde detestabile et perversum est, ibi pauperem delicias quæerere, ubi dives pro amore Dei abstinendo nititur laborare. Ille servit ventri, iste spiritui; ille per latam et spatiosam viam tendit ad pœnam, iste per arctam et angustam viam tendit ad gloriam.

CAPUT V.

DE INFIRMIS PROCURANDIS.

Sane quemadmodum ægrotantes necesse habent minus accipere ne graventur, ita et post ægritudinem sic tractandi sunt ut citius recreentur, etiamsi de humillima sæculi paupertate venerint, tanquam hoc illis contulerit recentior ægritudo quod divitibus anterior consuetudo.

Sed quædam ægritudines sunt in quibus si cibus sumitur non juvat sed gravat, et tunc necesse habent ægrotantes minus accipere ne graventur. Exposita autem ægritudine sic tractandi sunt ut citius recreentur. Et in hac recreatione fratrum non debet esse acceptio personarum, non debet contemni humillima paupertas in his quæ postulat humana necessitas, cum hoc eis tribuat recens ægritudo, quod divitibus anterior consuetudo. Qui enim misericors est in alium, Deus misericors est in illum. Unde ipse ait: *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur (Matth. v).* Beatus quoque Joannes dicit: *Qui viderit fratrem suum necessitatem habere et cluserit ab eo viscera sua, quomodo charitas Dei manet in eo? (I Joan. iii.)* Si ergo charitatem Dei volumus habere, debemus in fratribus nostris misericordie opera exercere. Quod cum agimus, procul dubio ei servimus qui electis suis dicturus est in iudicio: *Infirmus fui et visitastis me; esurivi et dedistis mihi manducare (Matt. xxv)* etc., his similia. Quibus merces inde impenditur, cum dicitur: *Percipite regnum quod vobis paratum est ab origine mundi (ibid.).* Cum ergo fratribus nostris propter Deum servimus, ipsum regnum cælorum requirimus; et si opera sunt transitoria, merces tamen manet æterna.

Sed cum vires pristinas reparaverint, redeant ad feliciorum consuetudinem suam.

Felix consuetudo est carnalia desideria quæ militant adversus animam, abscindere, felix consuetudo est abstinere, felix consuetudo corpus suum castigare et in servitutem redigere.

A *Quæ famulos Dei tanto amplius decet, quanto minus indigent, ne cibi eos teneat voluptas jam vegetatos, quos necessitas levarat infirmos.*

Ad levandam infirmitatem necessarium est carnis curam agere, quæ videlicet caro postquam vegetata fuerit, oportet eandem curam carnis reseca-re, ne famulos Dei teneat cibi voluptas, ne serviant gulæ qui debent animæ deservire. Quanto ergo minus indigent, tanto amplius decet ne cibi eos voluptas teneat, ne gulæ vitium animæ virtutes tollat. Nullus palmam spiritualis certaminis apprehendit, qui non in semetipso prius per afflictam ventris concupiscentiam carnis incentiva devicerit. Neque enim ad conflictum spiritualis certaminis assurgitur, si non prius intra nosmetipsos hostis positus gulæ videlicet appetitus edomatur, quia si non prius ea quæ nobis viciniora sunt, prosternimus, inaniter ad ea quæ longe sunt impugnanda transimus. Multi ordinem certaminis ignorantes edomare gulam negligunt, et ad spiritualia bella consurgunt, qui etiam aliquando multum quæ magnæ fortitudinis sunt faciunt. Sed dominante gulæ vitio per carnis illecebriam omnia quæ fortiter egerunt, perdunt, et dum venter non restringitur, per carnis concupiscentiam simul cunctæ virtutes obruuntur. Hoc signat quod muros Hierusalem princeps cocorum destruxit, quia virtutes animæ, dum non restringitur venter, perdit. Ex Ægypto populus adductus in creta occubuit, quia despecto manna cibos carniū petiit. Prægenitorum gloriam Esau amisit, quia magno astu desiderii vilem cibum, id est lenticulam, concupivit. Neque enim cibus, sed appetitus in vitio est. Unde et lautiores cibos plerumque sine culpa sumimus, et abjectiones non sine reatu conscientie degustamus. Ea itaque sumenda sunt quæ naturæ necessitas quærit, et non ea quæ edendi libido suggerit.

Illos æstiment ditiores qui in sustinenda parcitate fuerint fortiores.

Ex fortitudine parcitatis deprimuntur vitia carnis, ex mortificatione vitiorum procedit pullulatio virtutum. Ipsæ sunt veræ divinæ quibus ditantur animæ continentium. Unde et subditur:

Melius est minus egere quam plus habere.

D *Melius est aliquid egestatis propter Dominum sustinere, quam superabundare. Nam egestas quæ propter Dominum est, generat humilitatem; quæ est initium omnium bonorum: abundantia vero parit superbiam, quæ est initium omnium malorum. Servus ergo Dei ut voluntatem atque appetitum carnis possit reprimere, semper debet ad minus tendere ut ipsorum alimentorum et vestimentorum minus velit habere etiam quam necesse sit. Adjutorem quippe habemus internæ intentionis hunc hominem quem exterius gestamus, et si ipsi insunt lascivie, ipsi tamen affectus suppetunt operationis bonæ. Unde necesse est ut interior homo noster æquus quidem arbiter præsideat inter se et eum quem exterius gestavit, quatenus et homo suus exterior et semper ad*

debitum ministerium servire sufficiat, et nunquam A superbe libera cervice contradicat.

CAPUT VI.

DE HABITU EXTERIORI ET INTERIORI

Non sit notabilis habitus vester, nec affectetis vestibus placere sed moribus.

Fecit iste vir sanctus quod docuit: scriptum est enim quia vestimenta ejus et calceamenta nec nitida nimium, nec abjecta plurimum, sed ex moderato et competenti habitu erant. Ipse quoque de se legitur dixisse. Fateor quia de pretiosa veste erubesco. Non decet hanc professionem, nec decet hanc admonitionem; non decet hæc membra, non decet hos canos. Hinc Dominus in Evangelio: *Ecce qui mollibus vestiuntur in domibus regum sunt* (Matth. xi). Mollia dicuntur vestimenta eo quod mollem efficiunt animum. Mollibus vestimentis regia delectatur domus, asperis et humilibus Christi delectatur Ecclesia. Talia debent esse vestimenta clericorum, in quibus nihil notari possit novitatis, nihil quod pertineat ad superbiam et inanem gloriam. Non tenera vestis sacerdotem, sed munditia mentis ornat clericum. Ornemus ergo nos spiritualibus ornamentis scilicet castitate, humilitate, mansuetudine, obedientia, patientia, charitate. Hæc sunt indumenta, quibus anima potest cælesti imperatori placere, non enim exteriorem sed interiorem pulchritudinem requirit invisibilis sponsus. Sicut scriptum est: *Omnis gloria ejus filiæ regis ab intus* (Psal. xlv). Nostræ ergo divitiæ, nostra pulchritudo boni mores sunt. Et beata illa anima cui dicitur in Cantico canticorum: *Quam pulchra es, amica mea, et macula non est in te!* (Cant. iv). Studeamus ergo invisibili Domino placere non vestibus sed moribus, ut impleatur in nobis quod per Apostolum præcipitur: *Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri* (Rom. xii). Etsi enim exterior noster homo corrumpitur, interior tamen renovatur de die in diem (II Cor. iv). Deinde subjungit de incessu, statu et cæteris motibus, dicens:

Quando procedetis simul ambulate, cum veneritis qua itis simul state. In incessu, statu et omnibus motibus vestris nihil fiat quod cujusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem.

Sancta ergo perfectorum Ecclesia non solum floret honore religionis, sed etiam honestatis decore pollet, sicut scriptum est: *Flores mei fructus honoris et honestatis* (Eccl. xxiv); religiosum quippe et honestum est, ut sicut simul habitant fratres; ita quoque simul ambulent et simul stent. Et Apostolus præcepit ut *omnia honestate et secundum ordinem fiant* (I Cor. xiv). Potest quoque in hac corporali conjunctione aliquid spirituale intelligi. Sanctorum quoque societas terribilis ut castrorum acies ordinata describitur. Castrorum namque acies cum ad bellum se præparat, prius se conjungere atque ordinare festinat, ne ab hostibus interrumpi aut penetrari valeat. Sic nimirum

A nostra spiritualis acies quæ bene conjuncta et ordinata simul stare, simul ambulare præcipitur; contra diabolium quotidie munitur ad bellum, ut videlicet ex sua conjunctione terreat antiquum hostem, qui in servis Dei nihil tam timet quam concordie unitatem. Sed valde notandum est quod dicitur.

In omnibus motibus vestris nihil fiat quod cujusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem.

Sic vivere debent canonici ut a nemine juste valeant reprehendi. Valde enim incongruum est, ut ipsi reprehensibiliter vivant; quorum ordo exigit ut cæteris formam sanctitatis ostendant. Nam ad eos hæc sententia pertinet, qua dicitur: *Estote sancti sicut et ego sanctus sum*, dicit Dominus (Lev. xix). Vere sancti esse debemus qui nomen et habitum religionis et sanctitatis suscepimus, qui divino cultui sumus mancipati, sacrisque altaribus Christi consecrati, et divinis mysteriis ordinati. Ergo *sic nos existimet homo ut ministros Christi et dispensatores ministeriorum Dei* (I Cor. iv). Non præcipit Apostolus tamen *ut ita simus, sed sic nos existimet*, inquit, homo. *Non enim sufficit nobis vita sancta, nisi sit et fama bona.* Nam vita bona nobis necessaria, propter nos, fama vero bona propter alios. Unde rursus ait Apostolus: *Oportet nos ab his, qui foris sunt habere bonum testimonium* (I Tim. iii). Sic ergo debemus vivere ut vita concordet cum nomine, et professio teneatur in opere, ut si sanctus est ordo, sancta sit conversatio, et sicut bene de nobis dicitur, testimonio bonæ actionis comprobetur. Tunc enim religiose vivimus, si illicitos motus sub disciplina coercemus, si membra et sensus nostros studeamus restringere, ut non possint lasciviæ et levitati deservire, ut aspectus noster sit simplex et humilis, ne fixe aspiciat oculus quod illicite concupiscat animus, ut noster auditus sit purus et discretus, ea quæ superflua sunt et vana respuens, ea quæ Dei sunt gratanter suscipiens, ut sermo noster sit sale conditus, otiosa et nocua detestans, bona et vilia commendans, ut sit in corde munditia, in vultu pudicitia, in incessu gravitas, status cum reverentia, motus cum maturitate, habitus cum religione, quatenus ubique resplendeat sanctitas, superemineat honestas, servetur humilitas, in omnibus motibus vestris nihil fiat quod cujusquam offendat aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem.

Oculi vestri, etsi jaciantur in aliquam feminarum, in nulla figantur. Neque enim quando proceditis feminas videre prohibemini, sed appetere vel ab ipsis appeti velle criminis est.

Unde Dominus in Evangelio: *Qui viderit mulierem ad concupiscendum eam, jam mæchatus est in corde suo* (Matth. v). Et quia per illicitum visum concupiscentia oritur per quam integritas mentis violatur, necesse est ut semper servus Dei visum suum reprimat, nec per concupiscentiam et per immunditiam cordis Deum offendat. Sanctus

David quia oculos in feminam jecit et fixit, illicito appetitu devictus adulterium et homicidium perpetravit. Si ergo tantus vir per incuriam oculorum cecidit, nos qui longe ab ejus sanctitate distamus, tam mortale præcipitium summopere timere debemus. Teneamus ergo sententiam beati Job qua dicitur : *Pepigi fœdus cum oculis meis ut non cogitarem de virgine (Job xxxi)*. Quia enim sensit sanctus vir quod per exteriorem visum interior animus corrumpitur, fecit pactum cum oculis suis ne incaute aspicerent quod illicite concupisceret. Non enim profecto vitium vincitur, nisi sollicitè causa et opportunitas vitii caveatur. Hinc est quod Lot a Sodomis fugienti præcipitur ut non retrospiciat, neque remaneat in omni circa regione, sed in monte salvum se faciat. Quisquis enim perfecte appetit incentiva vitiorum fugere, ab aspectu et vicinitate ipsorum se debet alienum facere, atque ad alta virtutum conscendere, ut tanto a vitiis remaneat extraneus, quanto ab eis virtute et corpore elongatur. Et quod visus sit causa concupiscentiæ ostenditur cum subditur.

Non solum tacito affectu, sed affectu et aspectu quoque appetitur et appetit concupiscentia feminarum.

Ac si aperte dicat : Non solum tacita voluntate intus concupiscentia oritur, sed etiam per exteriorem aspectum generatur. Nisi enim sanctus David feminam fixe inspexisset, in tantam carnis tentationem minime incidisset. Hinc per prophetam dicitur : *Ascendit mors per fenestras nostras (Jer. ix)*. Mors animæ est concupiscentia, domus interior mens nostra est, fenestræ hujus domus sunt quinque corporis sensus. Mors ergo per fenestram ascendit atque domos ingreditur, quando concupiscentiæ vitium per sensus prorumpit ad interiora mentis. Quapropter ne vitalis sensus per exteriorem appetitum intus intereat, opus est ut fenestras domus nostræ tanta diligentia custodiamus, ut ipsum appetitum tanto facilius possimus compescere quanto nullum vitiis permittimus ingressum patere. Valde enim timenda est sententia quæ subditur.

Nec dicatis vos habere antmos pudicos si habeatis oculos impudicos, quia impudicus oculus impudici cordis est nuntius.

Sæpe enim quæ intus lateant exteriora membra denuntiant, et frequenter per habitum corporis cognoscitur habitus mentis. Minor est autem culpa dum jacet in occulto, sed jam major efficitur dum incipit apparere in publico.

Et sciendum quia impudicitia alia est carnalis, alia spiritualis. Spiritualis est quæ per delectationem cogitationum intus tantum agitur. Carnalis vero est quæ corporaliter completur. Fit autem multis modis. Nam, modo per visum, modo per auditum, modo per tactum, modo per cogitationem, modo per locutionem, modo per operationem talibus fomentis nutritur et exercetur libido, et separatur anima a

Deo, fugitque castitas de moribus, exercetur in mentibus luxuria. Unde et subditur :

Et cum se invicem sibimet etiam tacente lingua conspectu mutuo corda nuntiant impudica, et secundum concupiscentiam carnis alterutro delectantur ardore, etiam intactis ab immunda violatione corporibus, furit ipsa castitas de moribus.

Castitas quippe de moribus fugit, dum libidiosa voluntas conspectibus mutuis magis magisque inardescit. Etsi corpus ab immunda violatione non tangitur, ipsa tamen immunda violatio, visu, affectu, cogitatione, delectatione perpetratur, ipsisque fomentis quasi quibusdam gradibus crescit peccatum. Cogitatio parva delectationem parit, delectatio consensum, consensus operationem, operatio consuetudinem, consuetudo necessitatem. Apostolus enim *legem peccati* dicit esse in membris (Rom. vii), quæ lex consuetudo est quam peccando concipimus, et ab ea cum volumus non discedimus, quia necessitatis vinculo per consuetudinem retinemur. Bonum est ergo culpam corrigere cum incipit apparere, quia si morari cœperit, immanitatem sceleris facit, et quid dicit Psalmista de hujusmodi ? *Prolongaverunt iniquitatem suam ; Dominus justus concidet cervices peccatorum (Psal. cxxviii)*.

Nec putare debet, quia in feminam figit oculum et illius in se diligit fixum, ab aliis se non videri cum hoc facit, videtur omnino et a quibus se videri non arbitratur.

Hoc videmus frequenter de his qui culpas suas volunt abscondere, quod dum vitia quasi caute et latenter agere existimant, ipsi seipsos dum nesciunt demonstrant, et culpa quæ occulta esse creditur, ab aliis manifeste cognoscitur.

Sed ecce lateat et a nemine hominum videatur, quid faciet de illo desuper inspectore, quem latere nihil potest ? An ideo putandus est non videre, quia tanto videt patientius quanto sapientius ?

In cunctis ergo quæ vel agendo vel loquendo vel cogitando delinquimus, aspectum superni iudicis vehementer formidare debemus, quia, si aliquando non apparent hominibus vitia nostra, illius tamen oculis nuda sunt omnia et aperta. Et hoc nos a culpa reprimere debet quia in ejus iudicio nihil inultum poterit remanere. Contra vitiorum incentiva debemus opponere inferni tormenta, et contra transitoriam delectationem perpetui ignis dolorem. Valde stultus est qui pro eo quod parvo tempore luxuriæ deservit, suumque miserum desiderium parvis delectationibus pascit, et cœlestem perdit amœnitatem et incurrit æternam damnationem.

Ille ergo vir sanctus timeat displicere, ne velit feminæ malæ placere. Illum cogitet omnia videre, ne velit feminæ male videri. Illius namque et in hac causa commendatus est timor ubi scriptum est. Abominatio est domino defigens oculum.

Ex quibus verbis patet, quia si oculum in feminam figimus, Deo nostro, cui placere debuimus, abominabiles sumus. Et a quo debuimus recipere glo-

recipiemus pœnam. Quapropter necesse est nostris vitiis divinus non separat amor, vel at timor, etsi nos non delectant superna, vel terreant æterna supplicia. Sic homo a peccato incipit, si timeat displicere suo.

Sicut aliquis: Quomodo timebo Deum? Si timere, illum cogita omnia videre. Timida conscientia, cogita quia Deus videt quicquid in te malum fuerit, pensa quia Deus conspicit. Quicquid egerimus, aut dixerimus, aut mente tractaverimus, semper attendamus per nos oculos Dei, semper timeamus displicere illi. Hæc est via justitiæ, hæc sunt principia sapientiæ, sicut scriptum est: *Initium iustitiæ timor Domini (Eccli. i)*. Sequitur: *B* ergo simul estis in ecclesia vel ubicunque iustitiæ sunt, invicem pudicitiam vestram cus-

ta est pudicitiae virtus et multum commendatur Scripturis divinis. Hæc virtus cœlestis et celestis est. Nam hominem a terra sublevat, a terrena sociat, Deo conjungit, de terreno cœlesti carnali spiritualem facit. Hæc virtus etiam humanam naturam transcendit. Nam quod homo habere potest, quod castus, non tam virtus humana est, quod divina. Per hanc nos amat invisibilis Deus. Non enim placet Deo anima si non est casta, si non est pudica. Nam si immunditiæ et luxuriæ deservit, abominabilis est ei et reprobanda. Castitas virtus acceptabilis est Deo et hominibus. *C* Si vobis invidet, hanc impugnare non cessat, sed hostis humani generis hostis. Ipse enim est hostis immunditiæ et luxuriæ, plures corrumpit, parcit clericis, non indulget monachis, et agis gemendum est, ipsos etiam religiosos vit.

Se est ergo summo vigilantia invicem non pudicitiam custodire. Nam, si eam perdimus, nos perdimus, etiam nosmetipsos. Qui perdit animam perdit Deum, perdit et seipsum. Sed ad hoc in unum habitamus, ut nos custodiamus, invicem corrigamus, invidiamur, et quod quisque non potest per se, possit per alium. Et quia nostra custodia vobis est, sed a Deo, bene subditur.

D *Enim, qui habitat in vobis, etiam isto modo custodit vos ex vobis.*

Enim sufficiens est vobis custodia nostra si ad sit divina. Unde scriptum est: *Nisi quis custodierit (Psal. cxxvi)*, etc. Nemo est pudicitiam possit custodire, aut in seipso, aut nisi per Deum. Sed si ipse habitaverit in vobis, poterimus per ipsum, quod non valemus per nos. Sic ergo studeamus vivere, ut nos in ipso Deus nobis dignetur habitare, ut justis et castis esse per ipsum, qui vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum. Amen.

CAPUT VII.

DE CORRECTIONE FRATRUM.

De hac de qua loquor oculi petulantiam in

A *aliquo vestrum adverteritis, statim admonete ne cœpta progrediantur, sed de proximo corrigantur. Si autem et post admonitionem iterum vel alio quocunque die idipsum eum facere videritis, jam velut vulneratum sanandum prodat, quicunque hoc potuerit invenire. Prius tamen est alteri vel tertio demonstrandum, ut duorum vel trium possit ore convinci; et competenti severitate coerceri.*

Hæc sententia verbis apostolicis concordat et evangelicis. Ait enim beatus Paulus: *Si fuerit homo præoccupatus in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis (Gal. vi)*. Et Dominus in Evangelio: *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te et ipsum solum, si te audierit lucratus es fratrem tuum. Si te non audierit, adhibe tibi duos vel tres, ut in ore duorum vel trium stet omne verbum (Matth. xviii)*. Summa quidem diligentia investiganda et corrigenda est culpa. Nam, si eam non emendamus in hoc sæculo, damnabimur in futuro. Unde Apostolus: *Horrendum est incidere in manus Dei viventis (Hebr. x)*. Melius est ergo hic emendare vitam quam tunc perire. Qui amat corripere sapiens est. Unde scriptum est: *Corripe sapientem et amabit te. Stultus autem si corripitur irascitur. Sed quid dicit Apostolus ad discipulum? Insta, inquit, opportune, importune (II Tim. iv)*. *Opportune* dicebat propter eos qui libenter audiebant verbum prædicationis. *Importune* propter eos qui inviti audiebant. Similiter eos qui culpas redarguant, quandoque oportet esse importunos, sed ista importunitas non est ex charitate, et sæpe est is qui conturbatur quia corripitur, cum cogitare cœperit, quanto cum amore frater suus reprehenderit, gaudet de reprehensione, et quod deliquit studet emendare.

Nec vos judicetis esse malevolos quando hoc indicatis. Magis quippe innocentes non estis, si fratres vestros quod indicando corrigere potestis, tacendo perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus habet in corpore quod velit occultari, cum timet secari, nonne crudeliter abs te siletur, et misericorditer indicaretur? Quanto ergo potius debes manifestare, ne deterius putrescat in corde.

Si crudelis est qui vulnus in corpore fratris celat, multo magis crudelis est, qui peccati vulnus in anima fratris non indicat, et reus mortis illius existit, quem tacendo perire permittit. Sicut enim ille ex opere, ita iste damnatur ex taciturnitate. Quia si is crudelis est qui culpam non detegit, econtra ille misericors est qui eam non abscondit. Nec majorem potest erga miserum misericordiam agere, quam pereunti vitam præstare. Magna quoque illi merces debetur ab Omnipotente a quo dictum est: *Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur (Matth. v)*. Et Jacobus ait: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ suæ, salvabit animam ejus a morte, et operiet multitudinem peccatorum (Jacob. v)*. Quo autem ordine culpa debeat demonstrari, ostendit cum subjungit:

Sed, antequam aliis demonstretur per quos con-

vincendus est si negaverit, prius præposito debet ostendi si admonitus neglexerit corrigi, ne forte possit secretius correctus non innotescere cæteris.

Culpa cum occulte committitur, ab aliis fratribus, qui ejus culpæ conscii sunt, hic qui deliquit frater secreto debet corrigi; quos si neglexerit audire, patri monasterii debet indicari, ut et ipse fratrem secreto corrigat, quatenus culpa, quæ adhuc latens est, si forte secretius corrigi potuerit, non omnibus innotescat. Si autem negaverit tunc testes adhibeantur, ut convictus districtius judicetur. Et hoc est quod subditur.

Si autem negaverit, tunc neganti adhibendi sunt alii etiam coram omnibus, ut possit non ab uno teste argui, sed a duobus vel tribus convinci. Convictus vero secundum arbitrium præpositi vel etiam presbyteri ad cujus dispensationem pertinet arbitrium, debet emendatoriam subire vindictam.

Quid blande castigatus non corrigitur, necesse est ut acrius corrigatur. Cum dolore enim abscindenda sunt quæ leniter sanari non possunt. Qui autem admonitus secreto de peccato corrigi negligit, publice arguendus est, ut vulnus, quod occulte sanari nescit manifeste valeat emendari. Manifesta autem peccata non sunt occulta ratione purganda. Palam enim arguendi sunt qui palam peccant, ut dum sanantur aperta objurgatione, ii qui eos imitando deliquerunt corrigantur. Hic ergo qui secreto corrigi noluit, publice convictus debet emendatoriam subire vindictam.

Quam si ferre recusaverit, etiam si inde non abscesserit, de vestra societate projiciatur. Non enim et hoc fit crudeliter sed misericorditer, ne contagione pestifera plurimos perdat.

Melius est enim, ut pro multorum salvatione condemnetur unus, quam per unius exemplum plurimi periclitentur. Hinc Dominus ait in Evangelio: *Si oculus tuus scandalizaverit te, erue eum et projice abs te. Expedi enim tibi ut unum membrorum tuorum pereat, quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. Et si dextera manus tua scandalizaverit te, abscinde eam et projice abs te (Matth. v).* Per dextrum oculum aut dextram manum possumus intelligere aliquem nostrum necessarium amicum. Qui providet in causis, oculus noster est; qui ministrat in necessariis, manus nostra est; qui si etiam providet in spiritualibus, noster dexter oculus est aut dextra manus. Talis et tam necessarius si cæteros in Dei servitio scandalizaverit, de corpore, id est de societate est abscindendus. Melius est enim unius solatium perdere quam per unum totum corpus perire.

Et hoc quod dixi de ocuto non figendo, etiam in cæteris inveniendis, prohibendis, indicandis, convincendis, judicandisque peccatis diligenter et fideliter observetur cum dilectione hominum et odio vitiorum.

Hinc idem beatus doctor alibi dicit: Sic diligendi sunt homines ut non diligentur eorum errores. Aliud est enim amasse quod facti sunt, aliud vero

odisse quod faciunt. Sunt nonnulli qui aliorum redarguunt culpas non tam ex charitate quam ex odii amaritudine, non tam ut eos corrigi velint, quam ut odium quod in corde gestant exercere valeant. Et hoc non est secundum Deum. Magis aut ad vindictam pertinet quam ad disciplinam. Caveant ergo ut neminem cum ira et indignatione, sed potius cum dulcedine et charitate redarguant. Et si aliquando culpa exigente sonat in voce asperitas, semper tamen maneat in mente lenitas. Juxta quod Apostolus præcipit dicens: *Vos, qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis (Galat. vi).* Bene autem subjungit: *Considerans temetipsum, ne et ut tenteris (ibid.).* Attende enim teipsum qui alium reprehendis, quia peccator existis et fragilis, ne graviter tenteris si quem reprehendere conaris indignando potius quam compatiendo. Fiat ergo cum dilectione hominum et odio vitiorum, ita ut amor servetur in corde erga hominem, et odium adversus vitium, quia districtio debetur vitiis, compassio vero naturæ. Sequitur:

Quicumque autem in tantum progressus fuerit malum, ut occulte litteras ab aliquo vel quodlibet munus accipiat, si hoc ultro confitetur, parcatur illi et oretur pro illo.

Ideo progressum esse in malum magnum dicit fratrem qui occulte aliquid recipit, quia aliquid occultare, est ordinem infringere. Magnum malum incurrit qui ordinis sui prævaricator existit. Nisi propheta sanctus magnum malum esse sciret quod Giezi discipulus suus a Naaman Syro munus occultum accepisset (*IV Reg. v*), nequaquam eum tam terribiliter passione lepræ percuteret. Exemplo itaque suo nos docuit gravi correctione dignum esse qui committeret simile peccatum. Tamen, si hoc ultro confitetur, parcendum esse ei et orandum pro eo. Nam culpa levior efficitur quæ confessione voluntaria humiliter aperitur. Unde David dicit: *Dixi: Confitebor, et tu remisisti iniquitatem peccati mei (Psal. xxxi).*

Si autem deprehenditur et vincitur, secundum arbitrium presbyteri vel præpositi gravius emendetur.

Quia si gravior est culpa, gravior competit disciplina. Graviter quippe et mortaliter offendit, qui malum quod agit etiam abscondit. De occultis litteris et munusculis beatus Hieronymus ita scribit: *Occultas, inquit, litteras et sudariola et crebra munuscula sanctus amor non habet. Quisquis talibus delectatur, magna vanitate seducitur. Et quo plus delectatur infimis, eo amplius ejicitur a supernis.* Ex hujusmodi autem mala gravia solent generari. Sed qui perfecte vitia cavere desiderat, non solum studet ut ea quæ per se mala sunt caveat, sed etiam illa refugit, unde etiam vel prava actio, vel mala opinio procedere possit. Nos vero quos oportet bene vivere et bonum exemplum aliis demonstrare, non convenit talia agere, unde quis possit vel malam suspicionem habere.

CAPUT VIII.

DE CUSTODIA RERUM COMMUNICUM.

es vestras in unum habeatis sub uno custode obus, vel quot sufficere possint ad eas excus ne a tinea lædantur. Et sicut pascimini ex llario, sic induamini ex uno vestiario.

vestes præcipit reponi sub uno custode vel is, duæ videntur causæ. Prima videlicet, incuriam neglectæ a tineis corrumpantur. la, ne frater hanc ipsam vestem quam ha- propriam se habere crederet, si in proprio bi reponere liceret. Huic autem sententiæ ur verba concordare, quæ sequuntur, ait

si fieri potest ad vos non pertineat, quod vobis entum pro temporum congruentia profera- B trum hoc recipiat unusquisque, quod depo- , an aliud, quod alter habuerat; dum ta- vicuique prout cuique opus est non negetur.

ait si fieri potest, ut si cui videatur difficile, psum, quod deposuerat vestimentum sus-

Ad majorem enim perfectionem pertineret antum contemptum sui quis pervenisset, ut ummodo, quod opus est corpori contentus uxta quod ait Apostolus: *Habentes victum itum, his contenti esse debemus (I Tim. vi).* terminat quantum vel quale, sed tantum at quæ sufficiant naturæ. Nam in imperfec- s semper voluptas appetit, quam necessitas.

utem ait beatus Augustinus, *Humana natu- lico contenta est, sed consuetudo multa ad- C voluntas atque voluptas plura copulavit.* Si

eum perfecte diligeret, si carnalibus deside- mino renuntiaret, multa resecaret super- uæ modo tenet quasi necessaria. Discamus eum toto corde diligere, quatenus per ipsius n studeamus, et contenti esse necessariis, et ua resecare, ut dum quod opus est unicui- a negatur, ultra quod opus est a nemine re- ir. Charitas non quærit quæ sua sunt; chari- amunia anteponit; charitas facit esse abjec- domo Dei. Hanc si quisquam perfecte pos- tiam ex eo quod opus erit, sibimetipsi rese-

tem hinc inter vos contentiones, et murmura tr, cum quæritur aliquis se deterius accepisse D rius habuerat, et indignum se esse qui non ita ur sicut alius frater ejus vestiebatur; hinc vos e quantum vobis desit in illo interiore sancto cordis, qui pro habitu corporis litigatis.

tus cordis vestri sanctificatur per gratiam er inhabitationem Spiritus sancti, quando ax, charitas, bonitas, humilitas, patientia, dia, mansuetudo, et alia hujusmodi. Hæc sunt interiores divitiæ, scilicet boni mores et vir- led si incipimus inter nos contendere, mur- s et litigare, statim ab his spiritualibus bonis remanemus. Virtutes enim cum vitiis reman- on possunt. Nam *fermentum modicum totam n corrumpit (I Cor. v).* Hinc se debet quis- obare, et sollicite pensare quantum illi in-

A tus desit, et quam magnum damnum incurrit, qui pro rebus transeuntibus, hoc unde debet esse beatus, perdit. Valde ergo nobis cavendæ sunt lites et contentiones, quia hæc sunt opera carnis; et sicut ait Apostolus, *Qui talia agunt regnum Dei non consequuntur (Galat. v).* Ideo nos admonet in alio dicens: *Nihil per contentionem aut inanem gloriam; superiores sibi invicem arbitrantes, non ea quæ sua sunt singuli cogitantes, sed ea quæ sunt alterius (Philipp. ii).* Plurimum enim valent hæc duo ad removendas lites, et generandam concordiam, cum quis se inferiorem omnibus judicat, et ea quæ sunt alterius, magis quam sua propria pensat. In his enim duobus humilitas et charitas commendatur; quæ non solum non discordare solent, sed etiam discordantes ad concordiam reducere. Et quia hæc quæ dicta sunt ad perfectiores pertinent, propter minus perfectos temperat sententiam cum subjungit:

Tamen si vestra toleratur infirmitas, ut hoc recipiatis, quod deposueritis, in unum tamen locum suo communibus custodibus habete, quod ponitis.

Ut videlicet dum in communi loco reponitur hoc ipsum, quod in proprium usum suscipitur, non proprium esse, sed commune credamus.

Ita sane, ut nullus sibi aliquid operetur, sed omnia opera vestra in unum fiant majori studio, et frequentiori alacritate, quam si vobis singulis faceretis propria.

Et inde apostolicam sententiam apponit, et exponit dicens:

Charitas enim, de qua scriptum est: Quod « non quærit quæ sua sunt, » sic intelligitur, quia communia propriis, non propria communibus anteponit.

Hæc est causa quare nullus sibi operetur, sed in communi fiant majori studio, et frequentiori alacritate, quam si essent propria. Hæc causa, inquam, quia *charitas non quærit quæ sua sunt, sed communia propriis anteponit.* Si charitas Christi non quærit quæ sua sunt, nullus nostrum debet operari sibi. Et si Christi charitas communia propriis anteponit, ergo majori studio et frequentiori alacritate debemus agere communia quam si essent propria. Major est enim fructus charitatis quam proprietatis. Nam *quod oculus non vidit nec auris audivit, hoc præparavit Deus diligentibus se (I Cor. ii).*

Et ideo quanto amplius rem communem quam propria vestra curaveritis, tanto amplius vos proficere noveritis, ut in omnibus quibus utitur transitura necessitas superemineat, quæ permanet, charitas.

Transitura quippe necessitas utitur temporalibus rebus, temporalibus studiis, in quibus debet semper charitas eminere, quia nullus potest placere Deo sine charitate. In cunctis ergo quæ agimus necesse est ut semper emineat charitas, quia ipsa est mater virtutum, ipsa est radix omnium bonorum. Hæc est via sublimior qua tenditur ad cælum, de qua Paulus apostolus ait: *Adhuc excellentiorem vobis viam demonstro (I Cor. xii).* Multum proficit in hac charitate qui pro amore Dei cuncta quæ hujus mundi sunt despicit, nihil sibi retinere appetit,

quidquid habet in commune dividit. Vere per excelsam viam graditur, qui, calcatis terrenis, mente et desiderio ad cœlestia sublevatur. Caritas in amore Dei constat et proximi. Amor autem Dei tribus modis exprimitur, ut nihil remaneat in homine quod non divinæ dilectioni subdatur. Nam Deum præcipimur diligere *ex toto corde*, videlicet ut omnes cogitationes nostras referamus ad Deum; *ex tota mente* (*Deut. vi*), ut omnem rationem qua intelligimus et discernimus habeamus in ipsum; *ex tota anima* (*ibid.*), ut omnes affectiones animæ dirigamus ad Deum. In dilectione proximi duo servanda sunt. *Ut quod tibi non vis fieri aliis ne feceris* (*Tob. iv*). Et *quæ vultis ut faciant vobis homines, et vos facite illis* (*Matth. vii*). Ex hac gemina virtute dilectionis in proximum omnes virtutes oriuntur, quibus aut utiliter quæ sunt appetenda cupimus, et quæ vitanda sunt vitamus. Ex his duobus articulis congrue diligitur proximus, dum et beneficiis fovetur et nulla malitia læditur. In omnibus ergo quibus utitur transitura necessitas, debet semper eminere caritas. Quia quidquid agimus aut loquimur ad Dei charitatem debet respicere aut proximi, ut in omni nostra conversatione, nostræ intentionis summa versetur semper in charitate. *In his autem duobus præceptis tota lex pendet et prophetæ* (*Matth. xxii*).

Consequens ergo est ut etiam cum quis suis filiis aut aliqua necessitate ad se pertinentibus in monasterio constitutis aliquam contulerit vestem sive quolibet aliud inter necessaria deputandum, non occulte accipiatur, sed sit in potestate præpositi, ut in rem communem redactum, cui necesse fuerit præbeatur.

In omni enim vita nihil licet occulte recipere vel recipi, nihil proprium retineri, sed si quid alicui datur reddendum est præposito, ut cui necesse fuerit præbeatur. Sic exstinguitur avaritia, sic superfluitas resecatur. Sic nutritur caritas et paupertas sancta custoditur, quia dum non licet terrena retinere, cogitur animus cœlestia cogitare. Sed sunt quidam qui graviter conturbantur, cum ea quæ ab aliis suscipiunt, eis non permittuntur retineri. Amant munuscula, delectantur in propriis. Et sæpe ex parvis et vilibus rebus tanto inardescunt desiderio, ut earum occasionibus concordiam fratrum soleant conturbare. Quod persuasione diabolica fieri dubium non est. Callidus enim hostis omnium mores novit et qualitates, atque eorum affectus discernit, et in eo unumquemque tentat in quo se magis prævalere cognoscit. Nec curat utrum ex magno vel ex parvo decipiat, tantum ut charitatem fratris corrumpere valeat. Debemus contra hostem callidum cauti et vigilantes esse, atque ejus laqueos in omni rerum materia præcavere, et omnia terrena quibus decipere potest, animi virtute calcare, ut possimus cantare cum Propheta: *Laqueus contritus est et nos liberati sumus* (*Psal. cxxiii*). Sed quia quidam in hoc capiuntur, ideo subjectum est:

Quod si aliquis rem sibi collatam celaverit, furti iudicio condemnetur.

A Apostolus dicit: *Fures et latrones regnum Dei non possidebunt* (*I Cor. vi*). Furtum enim criminale peccatum est, sicut scriptum est: *Non adulterabis, non furtum facies, non falsum testimonium dices, etc.* (*Exod. xx*). Quia ergo inter criminalia mala deputatur juxta canonum sententiam, sic judicare debet quisque de furto, quomodo de adulterio, quomodo et homicidio, quomodo de falso testimonio. Frater qui rem sibi collatam celaverit, Judæ traditoris locum tenet in Ecclesia sancta, qui fur erat et latro et oculos habens, et ea quæ mittebantur Domino, asportabat et abscondebatur. Qui tanto cupiditatis et avaritiæ vitio exarsit, ut Dominum suum sicut diabolus in cor miserat, venderet et traderet. Sed appetendo lucrum invenit mortem, sicut scriptum est: *Dum sitit lucrum pervenit ad laqueum*. Tales sunt fructus avaritiæ. Caveant ergo fratres ne luca appetant, ne quamlibet rem abscondant, ne dum suadente diabolo tam detestabilem perpetrant culpam, justo omnipotentis Dei iudicio mortis et damnationis perpetuæ incurrant pœnam.

CAPUT IX.

DE MUNDITIA VESTIUM ET CORPORUM.

Indumenta vestra secundum arbitrium præpositi laventur sive a vobis sive a fullonibus, ne interiores animæ sordes contrahat mundæ vestis nimius appetitus.

C Quare vestimenta lavari secundum arbitrium præpositi jusserit, ipse idem causam exponit: ne videlicet frater sordes in animo contrahat, si ultra modum vestes mundas habere concupiscit; tanto enim quisque polluitur intus, quanto ad inanem gloriam foris mundatur. Curare ergo debent prælati ne per nitorem vestium delinquant subjecti. Non enim nitor vestium, sed morum honestas ornat clericum. Unde Apostolus nos admonet dicens: *Nolite conformari huic sæculo, sed reformamini in novitate sensus vestri* (*Rom. xii*). Nam qui formam hujus sæculi appetunt, formam interioris hominis non requirunt. Et quanto exterior pulchritudo diligitur, tanto interior minus curatur. Hæc est autem vera, et spiritualis munditia quam requirit in nobis Deus, dicens: *Lavamini, mundi estote; auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis* (*Isa. i*). Non enim ait: *Beati mundo corpore*, sed: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt* (*Matth. v*). Et ne quis putaret curam carnis similiter esse resecandam, adjungit:

D *Lavacrum etiam corporis cum infirmitatis necessitas cogit minime denegetur. Fiat autem sine murmure de consilio medicinæ; ita etiam si nolit jubente præposito faciat, quod faciendum est pro salute. Si autem velit et forte non expedit, suæ cupiditati non obediatur.*

Hæc sententia verbis apostolicis videtur concordare, quæ carnis curam fieri prohibet in desideriis non in necessitate. Multum enim interest inter necessitatem et cupiditatem. Nam quod ex necessitate est, utile est; quod autem ex cupiditate, vitium est.

Sunt autem quidam qui dicunt religioni non competere corporalem medicinam. Sed si diligenter attenderent, ipsi recognoscerent quia hoc quod manducamus et bibimus, quod vestibus operimur, et terrenis rebus ad necessitatem utimur, corporis medicina est.

Fiat ergo sine murmure de consilio medicinæ.

Et bene ait : Nolens in necessitate cogatur, volens ex cupiditate reprimatur, qui necessitati non cupiditati obediendum est. Nam aliquando etiam si noceat, prodesse creditur, quod delectat. Ecce quare homo suæ cupiditati obedire non debet, quia sæpe sic ipse sua cupiditate decipitur, ut credat id sibi prodesse, quod nocet. Sic fallit homines mala cupiditas ; sic simulat bonum esse, quod malum est et perniciosum est. Ecce quare adeo damnant cupiditatem sacræ Scripturæ, et carnalem delectationem, quia ad mortem trahunt homines dum ipsi nesciunt.

Aliquando etiam si noceat, prodesse creditur quod delectat.

Sed juxta Apostoli vocem oportet nos abstinere a carnalibus desideriis, quæ militant adversus animam, quia caro quidem concupiscit adversus spiritum. Sed per disciplinam spiritus reprimenda est concupiscentia carnis. Sed sunt quidam qui rigorem spiritus ; alii qui mollitiem carnis supra modum sectantur. Illi dum spiritualiter vivere appetunt, aliquando cum vitiis, et carnem extinguunt. Sed sciendum est quia virtus, si modum non habeat, in vitium vertitur. Illi vero qui carnaliter volunt vivere, cum cura carnalis student et propria desideria nutrire. Ponendus est igitur utriusque modus, et cogendi sunt illi facere, quod faciendum est, pro salute. Hi vero reprimendi sunt ne faciant quod carnaliter concupiscunt. Salus quidem corporis ad serviendum Deo servanda est ; cupiditas vero carnis extinguenda est. Et quia de manifesta infirmitate locutus est, de latenti dolore subjungit, dicens :

Denique si latens est dolor, famulo Dei dicenti quid sibi doleat, sine dubitatione credatur.

Jure enim credendus est, quidem boni mores, et conversatio sancta famulum Dei esse commendant. Non enim ex ore loquentium cognoscitur veritas aut falsitas, sed a fructibus eorum cognoscetis eos, dicit Dominus. Non sunt fallaces, non sunt duplices ; non sunt ex illis, qui in corde, et ore locuti sunt falsa. Famuli Dei quales sunt in corde, tales sunt in ore. Bona vita fidem dat verbis. Mala vita etiam ipsam veritatem facit esse ambigam. Sine dubitatione ergo credantur qui sine dubitatione sunt boni. Alio modo : Si latens est dolor, sine dubitatione credatur. Famulus enim Dei timet Deum offendere non solum in opere, sed etiam in sermone. Tales nos exhibere debemus, ut quidquid dixerimus sine dubitatione credatur. Vita debet commendare sermonem, et opera bona testimonium perhibere veritati sicut Salvator noster de se dicit : *Si mihi non*

A creditis ; vel operibus credite. Opera, inquit, quæ facio, ipsa testimonium perhibent de me (Joan. x). Multi enim sunt quibus non creditur etiam si verum dicant, quia illi mali sunt aut in suspitione habentur ne mali sint. Sed si nostra vita sine suspitione cœperit esse bona, mox verba nostra sine dubitatione credentur esse vera. Quanto quisque minus bonus est, tanto minus ei creditur ; quanto cœperit esse religiosior, tanto verbis ejus major fides præstatur. Sed quia infirmitatis necessitas aliquando appetit ea, quæ sibi ipsi sunt contraria, ideo adjungit :

Sed tamen utrum sanando illi dolori, quod delectat expediat, si non est certum, medicus consulatur.

B Credendum est eorum verbis, nec tamen statim acquiescendum est eorum desideriis, nam et famulos Dei illicita tentant desideria ; ergo si non est certum, medicus consulatur. Quærat ille qui de incerto faciat certum. Nec mirum si medicorum consilia quærimus, cum apostolum Paulum consilio medicinæ usum fuisse legamus. Nam per Epistolam suam Discipulo suo Timotheo præcipit dicens : *Modico vino utere propter stomachum et frequentes tuas infirmitates (I Tim. v).* A rigore ergo abstinentiæ discretus magister discipulum temperat, ne scilicet frequentibus passionibus fractus a bono prædicationis elanguescat. Bonum quippe erat ut discipulus ex infirmitate patientiæ fructum redderet, sed utilius esse providebat **C** Apostolus si usu medicinæ aliquantulum convalescens animas Deo lucrifaceret. Ex diversis autem bonis utiliora eligenda sunt. Hac autem auctoritate fulti ad hæc medicinam corporalem quærere debemus, ut inde majorem fructum Domino referamus.

Nec eant ad balnea, sive quocunque ire necesse fuerit, minus quam duo vel tres.

Provideamus bona, ait Apostolus, non tantum coram Deo, sed etiam coram omnibus hominibus (II Cor. viii). Propter nos conscientia bona sufficit nobis, propter alios fama nostra non pollui, sed pollere debet in nobis. Qui fidens conscientiæ suæ negligit famam suam, crudelis est, maxime in hoc loco positus, de quo dicit apostolus scribens ad discipulum : *Circa omnes te ipsum bonorum operum præbe exemplum (Tit. ii).* Rursus alibi dicit : *Speculum facti sumus mundo et angelis et hominibus. Qui nos amant quærunt quid in nobis laudent, qui vero nos odiunt detrahunt nobis. Nos autem in utroque medio constituti adjuvante Domino nostro Jesu Christo, et vitam et famam nostram sic custodire debemus, ut non erubescamus a detractoribus laudari. Simul ergo ire debent duo vel tres, et propter solatium et propter bonæ famæ testimonium. Unde Salomon ait : *Væ soli, si ceciderit non habet sublevantem ; si fuerint duo, fovebuntur mutuo. (Eccl. iv).* Bene autem ait, cum quibus præpositus jusserit ire debet, scilicet ut a prælato provideatur securitas personæ et a subdito servetur virtus obedientiæ.*

Ægrotantium cura sive post ægritudinem reficiendorum, sive aliqua imbecillitate sive etiam febribus laborantium, alicui debet injungi, ut ipse de cellario petat, quod cuique opus esse prospexerit.

Eligendus est frater timens Deum qui circa infirmos curam maximam gerat, et quod opus eis fuerit ministrare eis studeat, et eo studio et affectu eis deserviat, ac si ipsi Domino Jesu Christo deserviret. Ipse etenim dicturus est in iudicio. *Infirmus fui, et visitastis me (Matth. xxv).* Et iterum: *Quod uni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis (ibid.).* Debent ergo fortiores imbecillitatem portare infirmorum. Sic enim divina charitas adimpletur teste Apostolo qui ait: *Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi (Galat. vi).* Lex Christi est dilectio. Dilectionis officium est invicem onera nostra portare. Diversa vero tempora et diversæ infirmitates faciunt ut onera nostra portemus invicem. Nihil autem sic probat amicum quam oneris amici portatio. Sed et ipse infirmus cui pro Dei amore servitur, debet pensare et summopere cavere ne superfluitate sua aut impatientia sibi servientem contristet. Studeat autem Deo gratias agere, ne infirmitas quæ data est ei ad purgationem animæ, vertatur ad augmentum culpa.

Sive autem qui vestibus sive qui codicibus præponuntur, sine murmure serviant fratribus suis.

Tales se exhibeant, ut ea charitate fratribus suis deserviant, ne ipsi de ministerio sibi commissio peccent in murmure, nec alios per suam negligentiam faciant murmurare. Grave peccatum est murmuratio testante Gregorio qui ait: *Regnum cælorum nullus qui murmurat accipit, nullus qui accipit murmurare poterit.* Et Salomon: *Præcordia fatui sicut rota carri (Eccli. xxxiii), fenum portat et murmurat.* Tales ergo sunt in congregatione qui carne subditi non cessant a murmuratione. Apostolus: *Neque murmuraveritis, sicut quidam eorum murmuraverunt, et a serpentibus perierunt (I Cor. x).* Quare a serpentibus, nisi quia serpens venenosus est, et omnis qui murmurat venenum diaboli habet in lingua. Iacobus: *Lingua inquietum malum, plena veneno mortifero (Jac. iii).* Cavendum est ergo nobis a murmure, ne mortifero et diabolico pereamus veneno.

Codices certa hora petantur, extra horam qui petierit non accipiat.

Superius præcipit instare orationibus temporibus constitutis. Tempora ergo sunt distinguenda quibus debemus orare, et quibus debemus legere. De opere quoque alibi admonet ut nullus sibi aliquid operetur, sed omnia opera vestra in unum fiant. Hæc tria commendat nobis regula quæ animæ nostræ valde sunt necessaria, scilicet orationem, lectionem, operationem. Nam oratione mundamur, lectione instruimur, operatione beatificamur, sicut Spiritus sanctus dicit in Psalmo: *Labores manuum tuarum quia manducabis, beatus es et bene tibi erit (Psal. cxxvii).* Quia autem dicit ut codices singulis diebus petantur, fre-

quentia legendi commendatur. Frequenter debet legere servus Dei. Valde enim est utilis divina lectio. Nam per lectionem discimus quid cavere, quid agere, quo tendere debeamus. Hinc Psalmista ait: *Lucerna pedibus meis verbum tuum (Psal. cxviii).* Perfectionem sensus et intellectus augentur. Lectio ad orationem nos instruit et ad operationem, et nos informat ad contemplativam vitam et activam. Ideo in Psalmo: *Beatus vir, scribitur, qui in lege Domini meditatur die ac nocte (Psal. i).* Hæc sunt arma, videlicet oratio, lectio et operatio quibus diabolus expugnatur. Hæc sunt instrumenta quibus æterna beatitudo acquiritur. His armis vitia comprimuntur, his alimentis virtutes nutriuntur. Sed, etsi a lectione cessatur, debet manum operatio subsequi, quia otiositas inimica est animæ, et antiquus hostis quem a lectione sive ab oratione vacantem invenerit, facile ad vitia rapit. Per usum namque lectionis discetis qualiter et vos vivatis et alios doceatis; per manuum operationem, et corporis macerationem, et vitiis alimenta negabitis, et vestris necessitatibus subvenietis, et habebitis unde necessitate patientibus aliquid porrigatis.

Vestimenta vero, et calceamenta quando fuerint indigentibus necessaria dare non differant sub quorum custodia sunt, quæ poscuntur.

Hoc est quod superius dictum est, ut sine murmure serviant fratribus suis. Nequando differunt necessaria dare, faciant fratres murmurare, et sint occasio peccati. Studeant ergo servire fratribus suis propter Deum, et necessaria congruis temporibus ministrare. Et hoc faciant sine murmure, sine tristitia, sine dilatione, cum gaudio et hilaritate, quia *hilarem datorem diligit Deus (II Cor. ix),* ut omne quod opus est eis secundum modum congregationis, et possibilitatem loci habeant; et eis qui serviunt sit major ex inde merces a Domino. In indumentis vero et calceamentis clericorum congruus servandus est modus, ne pretiosa, vel nitida sint supra modum aut nimis abjecta et vilia; nec habentia compositionem plusquam decet, nec incompositionem ultra quam oportet. Talia ergo sint ut religionem simul commendent et honestatem. Caveant ergo fratres quibus necessaria ministrantur, ne quid expetant importune, aut quod non deceat eorum religionem. Nam quidquid superfluum habent, mortiferum est illis. Perpendant ergo quoniam ea quæ expendunt, oblationes sunt fidelium pro redemptione peccatorum. Et ideo non gloriantur talibus uti, sed magis timeant, quod in Veteri Testamento de sacerdotibus dictum est, iniquitatem populi eos debere portare. Et ideo cum magno timore solliciti sint super eos quorum donis participant, quia magnum est periculum. Salubrius est autem pauperes Christi, sicut jam prædictum est, semper minus egere quam plus habere. Nam unde pauperes erimus nisi penuriam propter Deum æquanimiter portemus? Quantum ergo meminimus nos illicita commisisse, tantum oportet a licitis abstinere. Per augustam enim

portam intrare debemus, ut ad latitudinem cœlestium gaudiorum pertingere valeamus. Nam quanto arctiorem vitam hic agimus, tanto majorem gloriam possidebimus in cœlo.

Lites autem nullas habeatis aut quam celerrime finiatis, ne ira crescat in odium, et trabem faciat de fetusca, et animam faciat homicidam. Sic enim legitis: Qui odit fratrem suum homicida est (I Joan. III).

Sic paulatim sæpe crescunt vitia. Sane cum ab otioso verbo linguam restringere nolumus, ad noxia dilabimur; inde aliquando ad murmura et detractiones decidimus; plerumque etiam usque ad lites et contentiones; inde ad iram et odium, et juxta Salomonis vocem dum negligimus corrigere minima, prolabimur ad majora (*Eccli. XIX*). Dum ergo vitium ex vitio oritur, iniquitas prolongatur. Hinc propheta ait: *Væ qui trahitis iniquitatem in funiculis vanitatis! (Isa V.)* Et Psalmista: *Prolongaverunt iniquitatem suam: Dominus justus concidet cervices peccatorum (Psal. CXXVIII)*. Primum est ergo omnino cavendum peccatum. Melius est enim præcavere quam emendare. Quia si per fragilitatem peccare contigerit, facile culpa corrigitur, quæ cito cognoscitur. Hinc est, quod Dominus de muliere ad serpentem dicit: *Ipsa conteret caput tuum (Gen. III)*; caput serpentis conteritur, quando peccatum ibi corrigitur ubi nascitur. Debet ergo quisque esse sollicitus, ut mox ibi se studeat emendare ubi se noverit deliquisse. Quantum interest inter festucam et trabem, tantum interest inter iram et odium. Odium enim est inveterata ira, quæ quasi ex vetustate tantum accepit ut merito vetus appellaretur. Fieri enim potest ut si irascaris homini, velis etiam corrigi; si autem oderis, non potes eum velle corrigi. Per iram mentis oculus turbatur; per odium etiam exstinguitur. Unde Apostolus: *Qui odit fratrem suum in tenebris est (I Joan. II)*. Nulli irascenti videtur ira sua injusta. Unde de omni indignatione cito redeundum est ad mansuetudinis lenitatem. Nam pertinax motus facile in ejus odium transit cui non celeriter ignoscitur. Unde subditur:

CAPUT X.

DE VENIA POSTULANDA ET OFFENSA REMITTENDA.

Quicumque convicio, vel maledicto, vel etiam criminis objectu aliquem læserit, meminerit satisfactione quam primum curare quod fecit, et ille qui læsus est sine disceptatione dimittere.

Graviter offendit, qui convicio vel maledicto aliquem lædit. Apostolus ait: *Maledici regnum Dei non possidebunt (I Cor. VI)*. Et Dominus in Evangelio: *Qui dixerit fratri suo fatue: reus erit gehennæ ignis (Matth. V)*. Debet ergo sicut graviter deliquit, graviter pœnitere, atque ab eo quem læsit toto corde, tota humilitate veniam postulare; et ille qui læsus est sine disceptatione dimittere. Isidorus: *Qui fratrem suum tardius reconciliat, Deum sibi tardius placat.*

A Frustra enim sibi Deum reconciliari atque propitiari quærit, qui cito placare suum proximum negligit. Sed sunt quidam qui de suis meritis confidentes pigre in se delinquentibus veniam præstant; sed nihil proficit esse illæsum qui non est paratus ad veniam, dum potius hæc magna sit culpa quando tardius laxantur fraterna delicta. Veritate testante didicimus quia servus, qui decem millia talenta debebat, cum pœnitentiam ageret, absolutio- nem debiti a Domino accepit; sed quia conservo suo centum denarios sibi debenti debitum non dimisit, et hic est jussus exigi quod ei fuerat jam dimissum (*Matth. XVIII*). Ex quibus verbis constat quia si hoc quod in nobis delinquitur ex corde non dimittimus, et illud rursum exigitur quod nobis jam per pœnitentiam dimissum fuisse gaudebamus.

B *Si autem invicem se læserint; invicem sibi debita relaxare debent propter orationes vestras, quas utque quanto crebriores habetis, tanto saniores habere debetis.*

Quotidie dicimus Deo: *Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris (Matth. VI)*, quod si debitoribus nostris, id est eis qui in nos peccant nos dimittimus, cum dicimus Deo: *Dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus*, ipsa nostra oratione inculpamur, et Deum adversum nos ad iracundiam incitamus, et ipsi super nos inducimus maledictionem potius quam benedictionem. Sicque fit ut oratio quæ debebat nobis esse salubris, sit noxia, et peccata nostra quæ debuimus minuere, orando augeamus. De quotidianis autem levibus brevibusque peccatis sine quibus hæc vita non ducitur quotidiana oratio fidelium satisfaciet. Eorum est enim dicere: *Pater noster qui es in cœlis (ibid.)*, qui jam tali Patri regenerati sunt ex aqua et Spiritu sancto. Delet omnino hæc oratio minima quotidianaque peccata. Delet et illa a quibus vita fidelium etiam scelerate gesta, sed pœnitendo in melius mutata discedit. Sed quemadmodum veraciter dicitur: *Dimitte nobis debita nostra* (quoniam non desunt quæ dimittantur), ita veraciter dicatur, *sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*. Idem fiat quod dicitur; quia et ipsa eleemosyna est veniam petenti homini ignoscere. Multa quidem genera sunt eleemosynarum, quæ cum facimus adjuvamus ut dimittantur nobis peccata nostra. Sed ea nihil est majus qua ex corde dimittimus quod in nos quisque peccavit. Minus magnum est erga eum benevolum esse sive etiam beneficium qui tibi nihil mali fecerit, illud multo grandius et magnificentissimæ bonitatis est ut tuum quoque inimicum diligas, et ei qui tibi malum vult semper bonum velis, facias quoque quod possis audire dicentem Jesum: *Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, et orate pro eis qui vos persequentur (Matth. V)*. Sed quoniam perfectorum sunt ista filiorum Dei quo se debet omnis fidelis extendere, et humanum animum ad hunc affectum orando Deum et secum agendo luctandoque perducere; tamen quia hoc magnum bonum tantæ multitudinis

non est quantum nos creamus exaudiri cum in oratione dicitur : *Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*, procul dubio sponsionis hujus verba implentur si homo qui nondum ita proficit ut etiam diligat inimicum, tamen quando rogatur ab homine qui peccavit in eum ut ei dimittat, dimittit ex corde, quia etiam sibi roganti utique vult dimitti cum orat et dicit : *Dimitte nobis sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*, id est sic dimitte nobis rogantibus debita nostra, sicut nos dimittimus rogantibus debitoribus nostris. Jam vero qui eum in quem peccavit hominem rogat, si peccato suo movetur ut roget, non est adeo deputandus inimicus, ut eum sic difigere sit difficile, ut difficile erat cum inimicitias exercebat. Quisquis autem roganti et peccata sua pœnitenti ex corde non dimittit, nullo modo existimet a Domino peccata sua dimitti, quoniam mentiri Veritas non potest, quæ ait : *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, dimittet vobis et Pater vester cœlestis delicta vestra* (Matth. vi).

Melior est autem qui, quamvis ira sæpe tentetur, tamen impetrare festinat ut sibi dimittat cui se fecisse agnoscit injuriam, quam qui tardius irascitur et ad veniam petendam tardius inclinatur.

Nonnullos ira citius ascendit et facilius deserit, nonnullos vero tarde commovet, sed diutius tenet. Alius autem (quod nequius est), et citius iracundiæ flammam accipit et tardius deponit. Nonnulli vero has et tardius suscipiunt et citius amittunt. In quibus nimirum liquido lector agnoscit quia ad tranquillitatis bonum ultimus plus quam primus accedit, et in malo secundum tertius superat. Quanta sit ergo iracundiæ culpa pensemus, per quam dum mansuetudo amittitur, similitudo supernæ imaginis vitiatur. Per iram justitiam relinquitur, sicut scriptum est : *Ira viri justitiam non operatur* (Jac. i). Per iram gratia vitæ socialis amittitur, sicut scriptum : *Noli esse assiduus cum homine iracundo, ne forte discas semitas ejus et sumas scandalum animæ* (Prov. xxii). Nam qui se humana ratione non temperat, necesse est ut bestialiter solus vivat. Aliquando autem ira manus non exerit, sed in maledictionis jacula linguam vertit. Nonnunquam vero dum accensus animus a consueta locutione restringitur, per accessum temporis penitus a proximi dilectione separatur, et acriores stimuli ad mentem veniunt, causæque quæ gravius exasperent oriuntur, atque in irati oculo festuca in trabem vertitur, dum ira in odium permutatur. Veremur a proximis despici, dedignamur injurias verbi tolerare, si contingat jurgium fortasse cum proximo, erubescimus priores satisfacere. Cor quidem carnale dum hujus vitæ gloriam quærit, humilitatem respuit, et plerumque ipse homo qui irascitur discordanti sibi reconciliari appetit, sed ire ad satisfaciendum prior erubescit. Pensemus ergo facta capitis nostri, ut videamus quo jaceant nostræ pravitatis errores. **Ecce inter nos et Deum peccando discordiam feci-**

A mus, et tamen ad nos Deus suos legatos prior misit ut nos ipsi qui peccavimus ad pacem Dei revocemur. Erubescat ergo humana superbia, et confundatur quisque si non satisfaciat proximo, quoniam post culpam nostram ut ei reconciliari debeamus, et ipse qui offensus est legatis intervenientibus obsecrat Deus.

Qui autem non vult petere veniam aut non ex animo petit, sine causa est in monasterio, etiamsi inde non projiciatur.

Cum Dominus tantum curæ reconciliatonis nostræ habeat, ut patiatur munera sua derelinqui ante altare et imperfecta manere atque interrumpi ministeria sua, donec eas et resolves iracundiam et disjungas inimicitias cum fratre tuo, nec nos ipsum erubescimus, sed dies multos patimur manere inimicitias, et trahimus sicut funem longam discordiam. Non iracundos tantum et malitiæ memores punit Deus, sed et eos qui irascentes offendunt aut placare negligunt atque contemnunt. Quoniam quidem hi qui passi sunt et videntur pati injurias, necessario dolent et irascuntur; qui vero fecerunt, nec doloris aliquid nec iracundiæ gerunt. Ob hoc ergo hunc qui ab iracundia liber est adducit ad illum qui in dolore est, et liber non est, ostendens quia criminis hujus noxa penes hunc magis est qui causam peccati dedit. Sed nec sic quidem emendamur. Persistimus enim pro rebus nullis contristare fratres nostros, et quasi nil mali fecerimus de satisfactione negligimus, et oblivioni tradimus culpam atque in longum tempus protrahi patimur, ignorantes quod tanto largior nobis erit pœna, quanto largior discordia. Ubi enim amicitia permanet, nihil facile recipitur, nihil facile creditur quod dissidium possit operari. Si vero semel inimicitiae occupaverint, omnia quæ fiunt, quæ dicuntur, quæ audiuntur, ita accipiuntur et ita intelliguntur ut ad majores et longiores proficiant inimicitias. Si quid autem mali, hoc solum creditur et confirmatur. Jubet ergo Dominus relinqui donum ante altare et prius reconciliari fratri, ut ex hoc discamus quia si nec illo in tempore quo ad ministerium Dei jubemur accedere, reconciliationem dissimulari ac differri patitur Deus, quanto magis curanda sit hæc in aliis temporibus. Si forte accidat irasci, mandatur ut sub die aut iracundiam nostram vel inimicitias nostras finiamus. In hoc constringimur præcepto quo ait : *Sol non occidat super iracundiam vestram* (Ephes. iv). Nos contra nec hoc contenti sumus ut iracundiam ultra solis terminum producamus, sed et insidias invicem instruimus sive rebus sive verbis supplantare cupientes proximos, mordentes invicem et comedentes, quod utique aperta insania est. Quid enim aliud faciunt insani et dæmone repleti, nisi membra sua morsibus dilaniant? Frustra est ergo in monasterio qui discordat cum fratre suo, quia nec Deum placat sacrificiis nec proficere valet operibus bonis.

Proinde vobis a verbis durioribus parcite.

Salomon : *Responsio mollis frangit iram sermo*

durus excitat furorem (Prov. xv). Itemque : Dulce verbum inimicos mitigat, et amicos multiplicat (Eccli. vi). Et Paulus : Vos qui spirituales estis, instruite hujusmodi in spiritu lenitatis (Galat. vi). Caveant ergo viri sancti a verbis duris.

Quæ si emissa fuerint ex ore vestro, non pigeat ex ore proferre medicamenta, unde facta sint vulnera.

Primum quidem summopere caveamus ne duris verbis aliquem conturbemus, quod si aliquando peccamus ex fragilitate, oportet continuo ad satisfactionem venire, et contra sermonem durum proferre dulcem atque placabilem, ut vulnus commotionis sanis sanet medicina humilis confessionis. Sed sicut prædiximus : *Melius est ante cavere vitium quam postea emendare commissum.* Ideo servus Dei debet semper ponere custodiam ori suo, ut non delinquat in lingua sua, et tunc maxime quando adversus eum consistit peccator, videlicet aliquis calumniosus ac injuriosus, sicut scriptum est : *Sunt multi superbi et invidi qui non cessant irritare famulos Dei (Eccli. v).* Ergo est tibi intellectus, responde proximo tuo : *Sin autem, sit manus tua super os tuum ne capiaris verbo indisciplinato et confundaris (Eccli. v).*

Quando autem necessitas disciplinæ moribus coercedis dicere vos dura verba compellit, si etiam ipsi modum vos excessisse sentitis, non a nobis exigitur ut a vobis subditis veniam postuletis, ne apud eos quos oportet esse subjectos, dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas.

Plerumque hoc magnis doctoribus contingit ut dum coacta correctione fervent, modum correctionis exaggerent, et lingua aliquid, quæ non debet, dicat, quia mentem dilectio quantum debet non inflamat. Unde bene per Moysen Dominus præcepit, dicens : *Si quis abierit cum amico suo simpliciter in silvam ad ligna cædenda, et in succisione lignorum securis fugerit manum, ferrumque lapsum de manubrio amicum ejus percusserit et occiderit, hic ad unam supradictarum urbium confugiet, et vivet, ne forte proximus ejus cujus est effusus sanguinis doloris stimulo prosequatur et apprehendat eum et percutiat animam ejus (Deut. ix).* Ad silvam quippe cum amico inus quoties cum quolibet proximo ad intuenda delicta nostra convertimur, et simpliciter ligna succidimus, cum delinquentium vitia pia intentione resecamus. Sed securis manum fugit, cum sese increpatio plusquam necesse est in asperitatem protrahit, ferrumque de manubrio prosilit, cum de correctione sermo durior excedit, et amicum percussiens occidit, quia auditorem suum prolata contumelia a spiritu dilectionis interficit. Correcti namque mens ad odium proruit si hunc immoderata increpatio plusquam debuit addicit. Sed is qui incaute lignum percutit et proximum extinguit, ad tres necesse est urbes fugiat ut in una earum defensus vivat. Quia si ad pœnitentiæ lamenta conversus in unitate sacramenti sub spe, fide et charitate absconditur, reus perpetrati homicidii non tenetur, eumque extincti proximus cum invenerit non occi-

dit. Quia et justus ille judex qui se pro nobis per naturæ suæ consortium conjunxit, ab eo procul dubio vindictam de culpæ reatu non expetit, quem sub ejus venia fides, spes et charitas abscondit. Ideo subjungitur :

Sed tamen petenda est venia ab omnium domino, qui novit eos quos plus justo forte corripitis, quanta benevolentia diligatis.

Aliquando exceditur modus zelo malitiæ, aliquando zelo justitiæ, plerumque ex studio per deliberatam locutionem, plerumque per excessum locutionis. Dominus vero non tam attendit sermonem quam intentionem. Citius ergo culpa dimittitur quæ nequaquam malitiæ studio perpetratur.

Non autem carnalis sed spiritualis inter vos debet esse dilectio.

Sunt nonnulli qui diligunt proximos, sed per affectum cognationis et carnis, quibus tamen in hac dilectione sacra eloquia non contradicunt. Sed aliud est quod sponte impenditur naturæ, aliud quod ex præceptis Dominicis ex charitate debetur obedientiæ. Hi nimirum et proximum diligunt, et tamen illa sublimia dilectionis præmia non assequuntur, quia amorem suum non spiritualiter, sed carnaliter impendunt. Omnipotentis Dei esse discipulos sola custodia charitatis probat. Unde ipse ait : *In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem (Joan. xiii).* Quæ dilectio si cor nostrum veraciter replet, duobus modis ostendi solet, si amicos in Deo et inimicos diligimus propter Deum. Sæpe in dilectionis imagine erga inimicum animus fallitur, seque illum diligere falso arbitratur. Sed tunc inimici dilectio veraciter custoditur, cum nec de profectu addicimur nec de ruina lætamur. A duobus quidem præceptis incipit charitas, sed sese ad innumera extendit. Hujus namque initium dilectio est Dei et proximi, sed Dei dilectio per tria distinguitur, quia ex toto corde et ex tota anima et ex tota fortitudine conditor diligi jubetur.

Qua in re notandum est quod divinus sermo cum Deum diligere præcipit, non solum narrat, sed etiam informat ex quanto cum subjungit : Ex tota fortitudine, ut videlicet qui perfecte Deo placere desiderat, sibi de se nihil relinquat. Proximi autem dilectio ad duo præcepta derivatur. Unde dicitur : *Quod tibi non vis fieri vide ne tu alteri facias (Tob. iv).* Et per semetipsam Veritas dicit : *Quæ vultis ut faciant vobis homines et vos facite illis (Matth. vii).* Quibus duobus scilicet utriusque Testamenti mandatis per unum malitia compescitur, per aliud benignitas prærogatur, ut quod non vult malum pati quisque, non faciens cessat a nocendi opere ; et rursum bonum quod sibi fieri appetit, impendens ad utilitatem proximi exercent ex benignitate. Sed hæc nimirum duo dum sollicita intentione cogitantur, cor ad innumera virtutum ministeria tenditur, ne vel ad inferenda quæ non debet in desideriis inquieta mens ferveat, vel erga exhibenda quæ debet otio resoluta

torpescat. Nam cum cavet alteri facere quod nequaquam vult ab altero tolerare, sollicita se intentione circumspicit, ne superbia elevet et usque ad despectum proximi animum dejiciens exaltet. Ne ambitio cogitationum laniet, cumque hanc ad appetenda aliena dilatat angustet; nec luxuria polluat et subjectum desideriis per illicita corrumpat. Ne ira exasperet et usque ad proferendam contumeliam inflammet. Ne invidia mordeat, et alienis felicitatibus æmula sua se face consumat. Ne immoderate linguam loquacitas pertrahat, eamque ad lasciviam obtreclationis extendat. Ne odium malitia excitet, et os usque ad jaculum maledictionis irritet. Rursumque cum cogitat ut ea alteri faciat quæ sibi ab altero fieri exspectat, nimirum ut malis bona, ut bonis meliora respondeat, ut erga proaces mansuetudinem longanimitatis exhibeat, in malitiæ peste languentibus gratiam benignitatis impendat, ut discordes pace muniat, ut concordem ad concupiscentiam vera pacis accendat, ut indigentibus necessaria tribuat, ut errantibus viam rectitudinis ostendat, ut afflictos verbo et compassione mulceat, ut accensos in hujusmodi desideriis increpatione restringat, ut minas potentium ratiocinatione mitiget, ut oppressorum angustias quanta prævalet ope levet, et foris obsistentibus opponat patientiam, ut intus superbientibus exhibeat cumpatientia disciplinam, ut erga subditos sic mansuetudo zelum temperet, quatenus a justitiæ studio non declinet, si ad ultionem zelus fervet, ne tamen pietatis limitem fervendo transcendat, ut ingratos quosque ministeriis in amorem attrahat, ut proximorum mala cum corrigere non valet taceat, ut quæcunque corrigi possunt consensum esse silentium pertimescat, ut sic ea quæ tacet toleret, nec tamen in animo virus doloris occultet, ut sic malevolis munus benignitatis exhibeat, ne tamen per gratiam a jure rectitudinis excidat, ut cuncta proximis quæ prævalet impendat sed impendendo non tumeat, ut sic in bonis quæ exhibet tumoris præcipitium caveat, ne tamen et boni exercitio torpescat, ut sic quæ possidet tribuat, ut quanta sit largitas remunerantis attendat, nec cum terrena largitur suam plus qua necesse est inopiam cogitet, et in oblatione muneris claritatis lumen tristitia obscuret. Bene ergo lex Dei multiplex dicitur, quia nimirum una eademque charitas si mentem plene cæperit, ad innumera opera multiplex accendit. Multiplex ergo ista lex est Dei quæ singulis hic rerum articulis non permutata congruit, et causis se variantibus non variata conjungit. Cujus nimirum legis multipliciter bene Paulus ostendit, dicens: *Charitas patiens est, benigna est, etc.* (I Cor. XIII).

CAPUT XI.

DE OBEDIENTIA.

Præposito tanquam Patri obediatur, multo magis presbytero qui omnium vestrum curam gerit.

Obediencia sola virtus est quæ cæteras virtutes inserit menti, insertasque custodit. Samuel: *Melior*

est obediencia quam victima (I Reg. xv); quia per victima alienas caro, per obediencia vero voluntas propria religatur. Salomon: *Vir obediens loquitur victorias* (Prov. XXI), quia dum voci alienæ humiliter subdimur, nos in corde superamus. Nobis quippe obediencia usque ad mortem servanda præcipitur. Per obediencia malum nunquam fieri, aliquando autem etiam debet per obediencia bonum quod agitur, intermitteri. Sed quia nonnunquam nec jubentur adversa, sciendum summopere est quod obediencia aliquando si de suo habeat aliquid, nulla est, aliquando autem si de suo non habeat aliquid, minima est. Nam cum hujus mundi successus præcipitur, cum locus superior imperatur, is qui ad percipienda hæc ex proprio desiderio anhelat, obediencia sibi virtutem evacuat. Rursum cum mundi despectus præcipitur, cum probra et contumelia adipisci jubentur, nisi hæc ex semetipso animus appetat, obediencia sibi meritum minuit, quia ad ea quæ in hac vita despecta sunt, invitus nolensque descendit. Debet ergo et obediencia in adversis aliqui ex suo habere, et rursum in prosperis ex suo aliquid omnino non habere, quatenus et in adversis tanto sit gloriosior, quanto divino ordini etiam ex desiderio jungitur, et in prosperis tanto sit vilior, quanto a præsentis ipsa, quam divinitus percipit, gloria funditus ex mente separatur. Innocuis autem mentibus ornamentum semper obediencia jungitur, Domino attestante qui ait: *Oves meæ vocem meam audiunt, et ego agnosco eas, et sequuntur me* (Joan. x). Perfecto Redemptori obedit qui innocens est; et innocens esse non potest qui obedire contemnit.

Ut ergo cuncta ista servantur, et si quid minus servatum fuerit non negligenter prætereatur, sed ut emendandum corrigendum curetur, ad præpositum præcipue pertinebit, ut ad presbyterum, cuius est apud vos major auctoritas, referat quod modum vel vires ejus excedit.

Ad hoc quidem data sunt ista regularia præcepta ut cuncta servantur, et si quid minus servatum fuerit, oportet ut cito emendetur. Non enim possumus aliquid prætereire negligenter sine periculo animæ nostræ. Etenim vovimus specialiter tenere, et secundum ea vivere juravimus. Et Psalmista ait: *Tu mandasti mandata tua custodiri nimis* (Psal. cxviii). Et apostolus Jacobus: *Si quis autem totam legem servaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus* (Jac. ii). Pertinebit ergo ad præpositum et ad eum qui custos est ordinis, ut ad presbyterum cui major est auctoritas, id est ad abbatem referat quidquid per se secundum canonicam regulam non potest definire. Quod si in congregatione ubi est ordo canonicus non est abbas sed episcopus, ipse episcopus presbyteri nomine designatur. Ad hoc enim prælati constituti sunt in Ecclesia ut bene ordinata custodiant, errata corrigant, vitam et mores subditorum verbo et exemplo componant, Apostoli formam sectantes qui ait: *Argue, obsecra, increpa* (I Tim. iv). Immiscentes temporibus tempora, terroribus blan-

disciplinatos et inquietos debent durius A
 edientes, mites et patientes ut in me-
 nt obsecrare. Negligentes, contemnen-
 bos aut increpent aut puniant. Neque
 peccata delinquentium, sed mox ut
 iri, radicitus ut prævalent, amputent,
 riculi Heli sacerdotis de filiis suis. Ho-
 que intelligibiliores prima et secunda
 : corripiant ; improbos et duros corde,
 inobedientes verbere et castigatione
 educentes illud in memoriam : Stultus
 corrigitur, percute filium tuum virga,
 animam ejus a morte (Prov. xxiii).

*qui vobis præest non se existimet po-
 tante, sed charitate serviente felicem.*

ta præsent ut gaudeant de potestate B
 i sunt veri pastores, sed mercenarii ;
 esse appetunt quam prodesse, non
 marum fructum, sed temporale lu-
 cœlestem gloriam, sed terrenum ho-
 talibus ait Dominus in Evangelio :
vobis, receperunt mercedem suam
 Qui vero ita præsent ut gaudeant de
 aritatis, ipsi tenent exemplum veri
 non venit ministrari sed ministrare
 suam dare redemptionem pro multis.
 lati sunt et secundum Deum curam
 unt, qui ad hoc tantum laborant, ut
 um secum trahant, quos delectat onus
 charitas non potestas, servitus impensa
 scepta ab aliis. Juxta quod Apostolus C
sem liber in omnibus, omnium me ser-
omnes lucrifacerem (I Cor. ix). Qui
 er auctoritatem regiminis honorandus
 s. Unde et subditur :

ram vobis prælatus sit vobis.

et, honorari debet, quia Christi vocem
 lo tenet. Unde et ipse Dominus pasto-
ui vos audit me audit, et qui vos sper-
nit (Luc. x). Debent ergo servi Dei suum
 magistrum, cujus pro amore Dei supra
 unt magisterium. Qui tamen quanto
 utur exterius, tanto oportet ut amplius
 e semetipsum despiciens eos a quibus
 nditur sibi in cogitatione præponat.
 tum est :

ram Deo sit substratus pedibus vestris. D

tum est : *Quanto major es, humilia te*
(Eccli. iii). Et iterum : *Fili, te ducem*
at, noli extolli, sed esto in eis quasi
(Eccli. xxxii). Et Dominus in Evange-
qui se exaltat humiliabitur, et qui se
altabitur (Luc. xviii). Tanto quippe est
 que apud Deum, quanto humilior fuerit
 ipsum. Sed qualis debeat esse in mori-
 us.

nes seipsum bonorum operum præbeat

a præcellit honore et dignitate et ordine,
 edere debet sanctitate, ut ejus exemplo
 diti qualiter vivere debeant.

ATROL. CLXXVI

*Corripiat inquietos, consoletur pusillanimes,
 suscipiat infirmos, patiens sit ad omnes.*

Qui locum tenet regiminis, mala inferre non de-
 bet sed tolerare, ut ex sua mansuetudine iracun-
 dos valeat mitigare. Quia medicus animarum con-
 tra passiones vitiorum debet opponere medica-
 menta virtutum, ita scilicet ut prius mores omnium
 diligenter inquirat, ut quid cuique inferre debeat
 agnoscat.

*Disciplinam libens habeat, metuendus imponat.
 Et quamvis utrumque sit necessarium, tamen plus a
 vobis amari appetat quam timeri, semper cogitans
 Deo se pro vobis redditurum esse rationem.*

Oportet ut doctor ecclesiasticus sapiens sit et di-
 sciplinatus, quia tunc aliis recte disciplinam impo-
 nit, cum ipse disciplinate vivit, cum ex seipso trahit
 magisterium quod exercet in alio. Verba sunt Apo-
 stoli dicentis ad Hebræos : *In disciplina perseve-*
rate, tanquam filiis offert se vobis Deus. Et quis
filius quem non corripit pater ? (Hebr. xii). Sunt
 autem hæc duo necessaria ut rector suis exhibeat
 subditis, timorem scilicet et amorem. Timorem iis
 qui superbi ac rebelles et duræ mentis sunt.
 Amorem vero eis qui libenter, humiliter et devote
 serviunt Domino Deo.

*Et quamvis utrumque sit necessarium, tamen
 plus a vobis amari appetat quam timeri.*

Quia prælatus, quanto plus diligitur, tanto plus
 auditur. Et magis placet Deo illa servitus, quæ ex
 voluntate et amore fit, quam illa quæ fit ex timo-
 re. Propterea dulcis magister discipulis suis ait :
Jam non dicam vos servos, sed amicos (Joan. xv).
 Non enim vult Dominus ut eum tanquam Domi-
 num timeamus, sed vult ut eum diligamus tan-
 quam patrem filii, et ut præcepta ejus faciamus,
 non timore pœnæ sed amore justitiæ. Hoc semper
 autem cogitare debet qui judex est animarum, quia
 super se judicem habet Deum, ut regiminis curam
 tanto sollicitius agat, quanto strictius se redditu-
 rum rationem pro sibi commissis apud districtum
 judicem pensat. Valde enim sollicitus debet esse
 quisque in bono opere, ut in cunctis quæ agit
 semper cogitet de extremo fine. Unde scriptum est :
*In omnibus operibus tuis memorare novissima tua,
 et in æternum non peccabis (Eccli. vii).*

*Unde vos magis obediendo non solum vestri, sed
 etiam ipsius miseremini, qui inter vos quanto in loco
 superiori, tanto in majori periculo versatur.*

In periculo magno versatur, quisquis in regi-
 minis loco sublimatur. Nam quanto superior gra-
 dus, tanto periculosior casus, et cui plus commit-
 titur, plus ab eo exigitur. Grande periculum est
 sibi et aliis vivere, temporalia simul et spiritualia
 providere. Sic debet sui curam agere, ut alios non
 negligat, sic de aliis cogitare, ut semetipsum obli-
 viscendo non derelinquat ; sic temporalia procu-
 rare, ut non refrigescat a spiritualibus. Sic inar-
 descere ad spiritualia, ut sit sollicitus de tempora-
 libus. Inde ergo magis subditi prælato obedire
 debent, unde magis eum pro ipsis vident labo-
 rare. Quod cum faciant non sui, sed etiam ipsius

magis obediendo miserentur. Sui videlicet ; quia animas suas salvant. Scriptum est enim : *Miserere animæ tuæ placens Deo (Eccli. xxx)*. Ipsius quoque qui præest miserentur ; quia onus ejus alleviant obediendo. Cum enim scriptum sit : *Filius sapiens lætificat patrem (Prov. x)* ; tanto plus gaudent et liberius laborant Patres spirituales pro filiis, quanto magis eos vident spiritualibus obtemperare disciplinis.

Donet Dominus ut observetis hæc omnia tanquam spiritualis pulchritudinis amatores, et bono Christi odore de bona conversatione fragrantés, non sicut servi sub lege, sed sicut filii sub gratia constituti.

Apte subditur post lectionem oratio. Sic enim est legere et prædicare, quomodo agrum seminare ; sic orare, quomodo semen operire. Sicut qui seminant in agro si hoc operire dissimulaverint, veniunt volucres, et totum quod seminatum esse videbatur diripiunt ; ita quidem isti qui in agro sui cordis semina verbi. Dei psallendo, legendo, prædicando, asperserint, nisi postea orando in corde recluserint et quodammodo sepelierint, veniunt volucres, id est cogitationes hujus sæculi volatiles inanes et vacuæ, et rapiunt quod in corde fuerit seminatum. Ideo post lectionem et prædicationem semper orandum est, ut virtus verbi Dei maneat in corde, et fructus spiritualis crescat in operatione. Bene autem ait :

Tanquam spiritualis pulchritudinis amatores.

Non enim possunt implere hæc omnia regularia præcepta nisi per amorem justitiæ, quæ est spiritualis pulchritudo animæ. Nemo enim invitus bene agit, etiam si bonum est quod agit. Quod vero subdit :

Et bono Christi odore de bona conversatione fragrantés.

Pertinet ab bonam vitam et bonam famam. Unde Apostolus : *Christi bonus odor sumus Deo in omni loco (II Cor. ii)*. Servi sunt sub lege, qui ex timore Domino serviunt ; liberi sub gratia, qui ex amore implent divina mandata. *Gratia Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum sanctum qui datus est nobis (Rom. v)* ; implet legem : *Iusto non est lex posita (I Tim. i)* ; *ubi enim spiritus Domini, ibi libertas (II Cor. iii)*. Sic autem viam mandatorum Dei curremus libere, si dilatatum cor nostrum in charitate Dei habeamus.

CAPUT XII.

DE JUGI MEDITATIONE REGULÆ.

Ut autem vos in hoc libello tanquam in speculo

A possitis inspicere, ne per oblivionem aliquid negligatis, semel in septimana vobis legatur.

Ideo legi præcipitur, quatenus memoriter frequenter teneatur. Beatus enim Jacobus dixit : *Qui perspexit in lege perfectæ libertatis, et manserit in ea, non auditor obliviosus factus sed factor operis ; hic beatus in facto suo erit (Jac. i)*. Et bene hunc libellum dicit speculum ; quia in eo tanquam in speculo inspicere possumus quales sumus, sive pulchri, sive fœdi, sive justî, sive injusti ; utrum quisquam nostrum regulariter vivat ; utrum proficiat, an deficiat ; utrum Deo placeat an displiceat. Scriptura quippe nobis sacra nostram interiorem repræsentat imaginem ; ostendit quid formosum, quid deforme sit in anima, et qualiter pulchritudo justitiæ debeat observari, qualiter debeat virtutum decor componi ; quomodo vitiorum macula debeat abstergi. Pravorum usus est mala semper tegere, et quæ egerint nunquam retractare. Quidquid faciunt cæca mente pertranseunt. At contra sancti viri in Scripturis sacris quotidie non cessant inspicere vitam suam, moresque suos vigilanter pensare. Et si quid deforme vel incompositum aut inordinatum invenerint, mox quod secundum scriptum vident, reformare et componere se student : quatenus sancti et immaculati coram Deo tam in corpore inveniantur quam in anima. Ideo Psalmista ait : *Tunc non confundar cum perspexero in omnibus mandatis tuis (Psal. cxviii)*. Et Apostolus admonet, dicens : *Renovamini spiritu mentis vestræ (Ephes. iv)*. Et iterum : *Noster homo interior renovatur de die in diem (II Cor. iv)*. Unde aperte subjungitur :

Et ubi vos inveneritis ea quæ scripta sunt facientes, agite gratias Deo bonorum omnium largitori.

Gratiarum actiones Patri luminum semper a nobis debentur, a quo omne datum optimum et omne donum perfectum (Jac. i). Scriptura teste descendit. Nemo est enim donis Dei beatus qui donanti existit ingratus. Et Apostolus : *Quid habes quod non accepisti? (I Cor. iv)*. Merito ergo Domino Deo nostro gratias agere admonemur, ut agnoscat homo si quis bene vivit gratia Dei se habere, et ut proficiatur in dilectione justitiæ non aliunde consecuturum. Quæ cogitatio pium facit. Ipsa est enim sapientia quæ pietas vocatur, qua colitur Pater luminum. Colitur autem sacrificio laudis gratiarumque actionibus, ut cultor ejus non in seipso sed in Domino gloriatur.

Ubi autem sibi quicumque vestrum videt aliquid deesse, doleat de præterito, caveat de futuro, orans ut ei debitum dimittatur, et in tentationem non inducatur.